

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgőny cím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megelenk naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 960 Lej
Fél évre 480 Lej
Negyed évre 240 Lej
Havonta 80 Lej

Hirdetések díjszabás szerint

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

A magántulajdon.

Rövidesen megkezdődik Aradon a beépítetlen beltelkek összeírása, amelyet egy erre a célra delegált bizottság fog végezni. Be kell vallanunk, hogy ebben az újabb intézkedésben szinte önkéntelenül is ismét egy olyan kellemesnek csöppet sem mondható alkalmat látunk, amely talán csak arra való, hogy a sok zaklatástól megkímelt lelkeket még jobban elkeserítse. Féltünk, hogy ezuttal megint tülkölnek a célon. Ha az építkezni akarók részére olyan telkekre van szükség, melyekre tulajdonosaik nem képesek, vagy nem szándékoznak házat emeltetni, úgy helyesnek találjuk a kisajátítás elrendelését. De ezt a kérdést meg lehet oldani anélkül is, hogy ezzel másoknak súlyos veszteséget és keserűséget okozzanak.

Miért bántanak például valakinek a főtéren, vagy a belváros más helyén levő nagyértékű telkét, amikor a házhelyeket igénylőket más módon is ki lehet elégíteni. Nem szükséges mindjárt a mások zsebébe nyulni és azon érzékeny, mély sebet ejteni. A mellékucskákban vannak parlag-területek, a Maros-parton városi üres telkek, itt van az egész Vár, az Óvár-tér, hogy a külső periferiákat ne is említsük. Ezeket a telkeket, ha kell, ám sajátítsák ki, de akkor is a magántulajdon jogának teljes tiszteletbentartásával. Ha majd ezek a területek már mind be lesznek építve és a mellékucskákban már nem termelnek burgonyát az üres telkeken és nem burjánzik ott a gaz, amikor a Maros-part, az Óvár-tér, a hatalmas kiterjedésű Várterület és a város tulajdonát képező külső telkek helyén már mindenütt csinos házak kéményei merednek az ég felé s még mindig szükség lesz újabb és újabb házhelyekre — akkor, de csak akkor, majd vegyék el a belvárosi házak udvarait, esetleg apró kis kertcskéit. Addig azonban ne nyuljanak ezekhez az értékes objektumokhoz, mert ez könnyen azt a látszatot keltheti a polgárság összessége előtt, hogy a beltelkek összeírásával és kisajátításával nemcsak házhelyeket keresnek, hanem értékekért nyulnak be a mások zsebébe és értékes ajándékokat kívánnak osztogatni.

A kisajátítást végző hatóságoknak a szükségdiktálta eljárás végrehajtásánál tehát magasabb, elvi szempontokat kell figyelembe venniük. Ugy kell megoldani ezt a, mélyen a magántulajdon szentségébe vágó problémát, olyan óvatosan, kímélettel és méltányossággal kell eljárniuk, hogy a kisajátítási aktus során ne érje súlyos és helyrehozhatlan csorba a magántulajdon elvét. A házhelyet igénylők kívánásait ki lehet elégíteni anélkül is, hogy azzal újabb töviseket verjenek a szívekbe. Ha a kisajátító bizottság ezeknek az elveknek az alapján végzi majd munkáját, úgy ez a kérdés könnyen megoldható az emberi méltányosság, megértés jegyében is. Az aradi összeíró-bizottság — szerencsére — olyan szakférfiakból áll, akik a helyi viszonyokat tökéletesen ismerik és a polgárság teljes bizalmát bírják. De elmondjuk ezeket az aggodalmainkat főleg azért, mert több helyen messze, a regáltól idekerült tisztviselők végezték az összeírást, akik tájékozatlanok a helyi viszonyokkal és nem ismerik az itteni lakosság mentalitását. Az államnak kímélnie kell saját polgárainak értékeit, vagyonát, amely végeredményben mégis csak legjobb pénzforrása az ország adminisztrációjának. Ne apasszák el teljesen ezeket a forrásokat!

Goldis miniszter a pápánál.

A kultuszminiszter hétfőn referál a konkordátumról a minisztertanácsnak.

(Az Aradi Közlöny római tudósítójának távirata.) Goldis László kultuszminiszter, Penescu követ meghatalmazott miniszter kíséretében kihallgatáson volt a pápánál, akivel végleg megállapította a konkordátum feltételeit. Megállapodtak abban is, hogy a konkordátumot már most megkötöttnek tekintik mindkét fél, azonban, hogy megfeleljenek az ország tör-

vényeinek, az aláírás csak akkor fog megtörténni, ha a parlament megszavazta a kultusz-törvényt.

Erre való tekintettel Goldis szombaton hazaérkezik és a hétfői minisztertanácsban be-terjeszti a kész kultusz-törvényjavaslatot. A parlament az új egyházi törvényt még ezen az ülészen meg- szavazza.

A kisantant fenntartja a jóviszonyt Magyarországgal

A joachimsthall konferencián parrirozni akarják Olaszország előretörését a Balkánon.

(Az Aradi Közlöny prágai tudósítójától.) Ma reggel kilenc órakor indultak a kisantant képviselői különvonattal Joachimsthal felé, ahol megkezdődött a kisantant-konferencia. Utközben a szalónkocsikban már folynak a tanácskozások, majd megérkezve Joachimsthalba, ebéd után megtörtént a konferencia ünnepélyes megnyitása. Beavatottak értesülése szerint Magyarország irányában a legbarátságosabb hangot ütök meg, de nyomatékosan kifejezik azt is, hogy eddigi politikájukat Magyarországgal szemben fenntartják. Kimondják azt is, hogy a kisantant a legbarátságosabb viszonyban kíván Magyarországgal élni és minden törekvése odairányul, hogy a jelenlegi jó viszonyt továbbra is ápolja és kereskedelmi szerződésekkel még inkább kimélyítse.

A programon az olasz politika megvitatása is szerepel. Parrirozni akarják Olaszor-

szág befolyását, amelyet Magyarországgal és Ausztriában elért, azonkívül a földközi tengeren és Balkánon érvényesít. Ez tulajdonképpen a konferencia főcélja. Ezután megszilárdítják a három állam közötti gazdasági egyetértést és be akarják vonni Magyarországot és Ausztriát gazdasági érdekkörükbe. A konferencia egyben Németország iránt is kifejezi rokonszenvét.

A párisi jelentések szerint a Journal des Debats a kisantantkonferenciáról írva hangsúlyozza, hogy a kisantant nem viseltetik Magyarország iránt ellenérziséssel és Jugoszlávia a közeledés politikájának híve. A De Soir szerint a kisantant megalakulásakor nem számolt azzal, hogy Olaszország előre fog törni a Balkánon és Mussolini Besszarabia ratifikálásáért nyilván azt az ellenszolgáltatást kéri Romániától, hogy egy szerb-olasz háború esetén Románia semleges maradjon.

Averescu parancsnoki egyenruhájának ügye a parlament előtt.

A miniszterelnök kéri a kitüntető javaslat visszavonását, mert felsőbb helyről már lépések történtek ezirányban. — Élénk vita a fizetésrendező javaslatnál.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A kamara mai ülésén Averescu tábornok kijelenti, hogy az ő személyét érintő törvényjavaslatához kíván hozzászólni. A kamara tegnapi ülésén ugyanis parlamenti iniciatívából törvényjavaslatot terjesztettek be, amely szerint Averescu tábornok hadtestparancsnoki egyenruháját élete végéig viselheti és a hadtestparancsnokokat megillető javadalmazásban részesül haláláig. A miniszterelnök közszemélyzetet mond azoknak, akik a javaslatot kezdeményezték. Büszke a megnyilvánult bizalomra, azonban mégis kéri, hogy vonják vissza a javaslatot, mert más irányból is tettek ilyen lépéseket, olyan irányból, amely sohasem gyanúsítható pártosságigal. (Élénk taps.)

— Az önök tapsából azt látom, hogy visszavonják a javaslatot és ezért ismételtelen közszemélyzetet mondok.

A miniszterelnök beszéde után áttérnek a tisztviselői fizetések harmonizálásáról szóló törvényjavaslat általános vitájára. Borcea a tanítók inkadrálásáról beszél és elfogadja a javaslat általános elveit.

Ioanitescu azzal vádolja a kormányt, hogy a tisztviselők elmozdíthatatlanságát választási szempontból megszünteti.

Averescu: Szükségesnek tartom kijelenteni, hogy semmiféle választás, vagy pártkérdés nem foglalkoztat most bennünket.

Ioanitescu: A tisztviselők elmozdítása egy politikai jellegű bizottság által fog történni, amely azokat, akik nem kimondottan hívei a kormánynak, az uccára teszi.

Averescu: Az alkalmazottakat nem bocsátjuk el, hanem csak a halálozás, nyugdijazás, vagy lemondás által megüresedett állásokat nem töltjük be. Senki sem kerül ki az uccára.

Ioanitescu ezután kifejti, hogy maguk a tisztviselők is elégedetlenek a javaslattal. Ennek igazolására felolvassa több tisztviselőszervezet határozati javaslatát. A törvény szerelmét tulságosan katonásnak tartja. Kifogásolja az egyes kategóriák megállapítását és igazságtalannak tartja a bírákra vonatkozó diszpozíciókat. Az arany valutában való fizetés hamis illúziókat fog kelteni. A törvény nem állapít meg létminimumot, a kisfizetésű alkalmazottakkal mostohán bánik. Egy másik hibája a javaslatnak, hogy a koefficiens idő és hely szerint változik, ami minden költségvetés összeállításánál nehézségeket fog okozni. Kéri a szerzett jogok tekintetbe vételét.

Hogyan csatolják Aradulnout Aradhoz

Angel polgármester nyilatkozata a környékbeli községek Aradhoz való csatolásának jelentőségéről.

(Arad, május 13.) Aradulnout és a környékbeli községeknek Aradhoz való csatolása mindinkább aktuális lesz. Angel István dr. polgármester a közeli napokban Bucuresztbe utazik hivatalos ügyek elintézésére és hazaérkezése után azonnal megkezdődik a tárgyalások a kiküldött bizottsággal. Elsősorban a bizottságnak meg kell állapítania a törvény által előírt adatokat: a topográfiai helyzetet, azonkívül a községek egészségi, építkezési, közeliállási állapotait, Aradtól való távolságukat, a lakosság pontos számát és főfoglalkozását, azt, hogy a lakosok milyen terményeket produkálnak és csak ezeknek az adatoknak a birtokában dönt majd Aradváros vezetősége a csatlakozás kérdésében. A csatlakozásra vonatkozólag különben ma beszélgetést folytattunk Angel István dr. polgármesterrel, aki a következőket mondotta:

— Az érdekelt községek vezetőségei tévedésben vannak, ha azt hiszik, hogy a csatlakozást nekik kell kimondaniuk. A törvény precízen előírja, hogy a város tanácsa, tehát ebben az esetben Arad tanácsa mondja ki a beszerzett adatokra támaszkodva a csatolást. A csatlakozás első következménye az lesz, hogy Aradulnou és Arad közötti hidon megszüntetjük a hidvámot. A csatlakozás közegészségügyi, építészeti és rendészeti szempontból történik és ezek a szempontok azok, amelyek Aradra is fontosak. Régebben megtörtént az, hogy míg Aradulnou községben tifusziárvány dühöngött, a lakosság nyugodtan hozta be terményeit az aradi piacra és ezzel Aradon is terjesztette a járványt. Az aradulnoui hatóságok nem intézkedtek. Az aradulnoui parton szükségesek az intézkedések az árvízveszedelem elkerülésére és amint a csatlakozás megtörténik, meg is tesszük a szükséges intézkedéseket. Ugyancsak intézkedünk aziránt, hogy az építészeti szabályrendeletünket Aradulnoura is kiterjesszük.

— A csatlakozás által Aradulnou bírása — hivatalból — a városi tanács tagja lesz. Olyan ügyekben, amelyek a községet közelebbről érintik, a község permanens bizottsága is részt vesz a tanácskozásokon, azonban szavazati jog nélkül. Ha ilyen esetben olyan határozatot hoz a város, amelyet a község nem találna kedvezőnek, megfellebbezheti a belügyminisztériumhoz, amely 10 napon belül dönt. A község autonómiaja megmarad, meg-

marad bírása, jegyzője és tanácsa. Így tehát akkor, amikor csak előnye lehet a csatlakozásból, érthetően, hogy akadnak, akik ettől huzódoznak. Amint Bucuresztből hazajövök, megkezdem az intenzív munkát a csatlakozás előkészítésére és így ez a kérdés néhány hét alatt elintézésre nyer. A csatlakozási akció kezdeményezője Boneu Vazul prefektus, aki — még mielőtt a városi tanács megalakult volna — már ilyen irányú átiratot küldött a városhoz, miután a törvény a prefektusoknak is biztosítja azt a jogot, hogy a hasonló csatlakozásokra vonatkozólag megkeresést intézhessenek a városi hatóságokhoz.

Bizonyosra veszik a két francia pilóta halálát

A levegő újabb mártírját beleveszték a viharzó tengerbe. — Az amerikai pilóták vasárnap hajnalban kezdik meg ugyanent az utat.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójától.) A két merész francia pilótáról még mindig nem érkezett semmi hír és most már bizonyosra vehető, hogy Nungesser és Coli, a repülés két új mártírjaként elpusztult. Ezt a feltevést megerősíti az a jelentés, amely elmondja, hogy a Paris nevű francia óceánjáró most érkezett meg Newyorkba. A kapitány elmondta, hogy hajója hétfőn éjjel, tehát akkor, amikor a két bátor pilóta uton volt, viharzónán ment keresztül. A tengeren oly hatalmas vihar dühöngött, hogy a hullámok a nagy óceánjáró fedélzetén csaptak állandóan keresztül. A kapitány kijelentette, hogy ha ebben az időben le kellett szállania a két repülőnek, feltétlenül elnyelte őket a hullámsír.

A kutatás a szomorú hírek dacára teljes erővel folyik tovább, de eddig eredménytelenül. Nungesser öccse maga is részt vesz a kutató munkában.

A newyorki jelentések szerint Bertrand és Chamberlain amerikai pilóták holnap akarnak elindulni Páris felé, ha a légköri viszonyok lehetővé teszik a startot.

A francia hadügyminisztérium — az esti jelentések szerint — megcáfolta azokat a vádakokat, amelyek szerint Nungesserék repülésé-

hez meghamisították a meteorológiai jelentéseket. A késő este érkező jelentések beszámolnak arról, hogy Bertrand és Chamberlain amerikai repülők a kedvezőtlen idő miatt vasárnap hajnalra halasztották a startot.

— Román jegyzék Jugoszláviához kisebbségi jogokért. Bucuresztből jelentik: Mitilineu külügyminiszter megbeszélést folytatott Jugoszlávia megbízottjával, akitől felvilágosításokat kért kormánya magatartásáról a jugoszláviai román kisebbséget ért sérelmek rendezésének kérdésében. Mint a Dimineata értesül, amennyiben Jugoszlávia a legrövidebb időn belül nem vonná vissza az S. H. S. királyság területén élő mintegy félmilliónyi románság érdekeit súlyosan érintő rendelkezéseit, úgy a kormány a kérdésben jegyzéket intéz a jugoszláv kormányhoz, amelyben a kölcsönös jóviszonyra való tekintettel bejelenti, hogy számít a jugoszláv nép belátására és arra, hogy a kölcsönösség elve alapján a jugoszláv kormány kiküszöbölje azokat a súlyos sérelmeket, amelyek további alkalmazása elengedő lenne a két állam közötti barátság megbontására.

TARCA. Chaplin a Lidón.

Pillanatképek Velencéből. — Eljön-e Mussolini a Fenicébe.

(Az Aradi Közlöny alkalmi tudósítójától.) Megint utban vagyunk Velence felé — Olaszország, a tavasz, az örök fiatalság felé, ahova felejteni megyünk mindnyájan, a napsugár, a gondtalanság hazájába, fiatalodni. A vonat Divaccia után, mint mindig kikanyarodik a tenger fölé, a kíváncsi emberek, mint mindig, szoronganak az ablakok mögött és az okos emberek, akik kiismerik magukat, mutogatnak jobbra és balra és az egész kocsi nyüzsg. — Csak ketten maradunk egy ablakban egyedül, miközben a vonat kattogva zug a sziklába vajt uton lefelé — a tenger, mintha a világ megnyílna hirtelen a semmi felé, a végtelenbe terül el és innen felülről nézve, mintha csuszna, csuszna lefelé, a világ másik vége felé, a kis szigetekkel együtt, amelyek bálnahátként evickélnek a hullámok között; szőlőteraszok jobbra és balra, aztán a nagy kikötő, melyben lázasan készülődnek a nagy harcra Fiume ellen. Végre a gyorsvonat átfut a bájos, csillogó, kifaragott, olaszul is olaszabb cappuccinók között a lagunák városába.

Színpadí díszlet — mondják — akik csak egyszer látták Velencét két órára vagy két napra, mert azok épen nem látták Velencéből semmit a Ponte del Sospirin, a Szent Márk téren és a gondolákon kívül — szóval csak a színpadí díszleteket látták. De aztán jönnek a kis csatornák, a görbe, beláthatatlan kis vídék, amelyek egy uccasarak mögül hirtelen bukkannak föl — aztán jön Velence.

Szép, elragadó, mint mindig. Kellemesebb, mint nyáron, mert a déli két órától eltökintve, a meleg alig érezhető. Az esték még hűvösebb is, a Doge-palota mellett, a tengerparton, vascsora után bundákat látni még. A francia elem

teljesen hiányzik, quatorze juillet előtt nem illik elmenni Párisból, nem szabad elmulasztani a Prix du Président de la République-et. Angolok, mint mindig és mindenütt, most is vannak itt is; csak a Szent Márk-templom első lépcsőfokára kell állni, hogy az ember felismerhesse őket, amint kimagaslanak a tömegből. Amerikaiak — természetesen. Meglepetésszerűen: gyerekektől. Hogy nyárra hova teszik a gyerekeket, örök rejtély marad. Most még itt vannak néger bonneokkal, a gyerekek olyan természetesnek tartanak egy néger bonnet, mint a mi gyerekeink a falusi dajkát, sőt — az amerikai gyerek veleszületett nonchalance-ával észre sem veszi őket. Az amerikai gyerekek között két olasz, hogy hogy nem, azoknak is néger bonnejuk van, divatba jött a néger bonne Olaszországban, vagy csak egy anya hirtelen nagyzási hóbortja az egész, de azok még nem fásultak el ilyen szenzációkkal szemben, kacagva, ugrálva dörzsölik a bonne kezét, nem jön-e mégis le a festék és hátulról hosszú orrot mutatnak neki.

Tömegben természetesen csak a németek jelennek meg. És nekik semmi sem drága. A Lidón hever egy westfálieni acélgyáros, „Venedig ist unheimlich billig” — mondja. A németeknek ma minden olcsó; ma mindenütt ők az urak és el is özönlik a világ minden fürdőhelyét. „Gerhardt, herkommen — putzdonnerwetter nocheinmal” — ettől visszhangzik a Lidó. Mert a németek már fürdönek — halálmegevétessel és egymást buzdítva, aztán kifekszenek a perzselő napra, hogy másnap reggel bilsztek színű, hámlott hátakkal jelenjenek meg; akkor aztán szorgalmasan bekenik egymást rejtélyes zsiradékokkal, amelyek eredményeképpen a következő napra forradalmi zászlónak mehetnének el. Amerikai young ladyk is uszkálnak, mint a németeken kívül egyedüli fürdőzők, a hullámok között, aztán partot érven, tornázni kezdenek és Menzendeck asszony nyomdokaiba lépve olyan kar-láb és törzskifordításokat produkálnak, ami-

lyenket európai halandó csak cirkuszbán láthat drága pénzért.

A Casino terraszán nagy élet folyik. Egy csésze tea mindössze 9 lira, de 36 liráért már ebédelni lehet, igaz, hogy bor nélkül. Mindez persze nem ijeszt el embereket, akik legvitálisabb szükségletüket: a jazz-bandet és a charlestont csak itt tudják kielégíteni. — Mert a Grünwald-Bauer jazzbandje még uton van Amerikából, a Szent Márk téren a zene csak a jövő héten kezdődik, legalább így újságolta nekem a galambfőtető, akit ez irányban megkerdeztem. Egyébként az előkészületek a szezonra kolosszális méreteket kezdenek ölteni; giandini publicit teljesen a feje tetejére állították, ott lesznek a világ legnagyobb kerthi ünnepélyei, éjjel lampionokkal, álarcos bálokkal, amerikai görölökkel és amerikai multimilliárdosokkal. A Lidón is világraszóló ünnepélyek lesznek, rendezésükre Charley Chaplin-t hívta meg a Comitato és Charley meg is ígérte, hogy eljön, ha nem is rendezőnek, legalább fürdővendégnek. A művészvilág internacionális elitje — úgy látszik — az idei nyáron is Velencében ad találkát.

Közben a városban, nagy az izgalom: a Fenicében ünnepi előadásra készülnek: Marcella Albani nagy filmje kerül bemutatásra: Figlia de nessuno. Berlinben készült, ahol Albaninak újabb külön társulata van, az Albani Films A.-G. Hogy honnan vette a színház igazgatósága — mert nyilván csak tőle származhat a hír — hogy Mussolini is ott lesz, az rejtélyes. De célját elérte, mert tout Venetice ott lesz este a színházban, az olaszok, hogy fascista meggyőződésüknek újabb eklátáns tanujelét adják, az idegenek kíváncsiságából, hogy megszemléljék a Ducet. A Lidó pedig kiürül és árnyas fák közt magányosan fog kocogni a kis tram.

Az árak: Szobát, egyágyasat alig kapni 20 lirán alul, az Ausonia, egyelőre 40-ért ad pénziót, de emelni fogja a szezon erősebb idejére. Ha fogja.

Hatszáz ezer magyar koronaért kétezeregy száznyolcvankét lej

Enyit ítél meg egy hadikölcsön lombardtartozás fejében a lugoji törvényszék. — Érdekes lombardirozási pör a timisoarai tábla előtt.

(Saját tudósítónktól.) A hadikölcsönkötvények sorsa ugyszóiván minden embert érdekel ma azokon a területeken, melyek a háboru alatt még az osztrák-magyar monarchiához tartoztak, de melyek a békekötés után Romániához kerültek. Főképen a lombardkölcsön sorsa felett nem történt még végleges döntés és így még ma is dilemma előtt állnak a bíróságok, melyek előtt hadikölcsön-lombardperek kerülnek tárgyalásokra. Egy ilyen hadikölcsön-pert tárgyalat tegnap már második fórumon a timisoarai tábla Dimitrescu-tanácsa. A pert a Banca Nationala lugoji fiókja indította Makay Ágoston dr. lugoji ügyvéd ellen és az minden változtatásban rendkívül érdekes.

Makay Ágoston dr., aki annak idején a lugoji törvényszék bírója volt, 1918-ban 600.000 korona lombard-hadikölcsönt jegyzett a Krassói Takarékpénztárnál. A kölcsönjegyzés feltételeiként öt százalék évi kamat volt kikötve 1922. év végéig, továbbá az, hogy amennyiben Makay dr. 1922 után a kölcsönt nem váltaná ki, úgy azt a Krassói Takarékpénztárnak joga van eladni és a differenciát vagy Makay dr. javára irni, vagy pedig azt tőle követelni. Ezzel szemben a Krassói Takarékpénztár a volt monarchia összeomlása után 1919-ben az Osztrák-Magyar Bank lugoji fiókjánál lombardirozta Makay dr. hadikölcsönét és arra 425.000 korona kölcsönt vett fel. Időközben megtörtént a békekötés és a trianoni békeszerződés értelmében Románia saját maga devalválta a területén levő lombardhadikölcsönöket, amennyiben a békeszerződés kimondja, hogy Magyarország nem felelős a Romániához csatolt területeken levő hadikölcsönök összegéért. Ezt a felelősséget viszont a román állam nem vette át és így a hadikölcsönökért nem felelős senki, tehát azok teljesen értéktelenek.

A békeszerződés után a román állam likvidálta a területén levő volt magyar jegybankokat is, még pedig olyan formán, hogy az Osztrák-Magyar Bank minden aktíváját és passzíváját átvette a román állam. A bank jelzálogkölcsönét fix összegért, az egyéb tartozásait és követeléseit pedig minden ellenérték nélkül. Az átvétel értelmében a román állam köteles az Osztrák-Magyar Bank ittlévő tartozásait kifizetni, viszont joga van a követelések behajtására is. Epen ezért a Banca Nationala semmiféle fizetést nem eszközöl az átvétel előtti időkből származó követelésekre mind addig, míg az összes átvett künnlevőségeket be nem hajtotta. Mint ismeretes, az Osztrák-Magyar Bank ügyeinek likvidálásával az állam, illetve Bratianu Vintila akkori pénzügyminiszter a Banca Nationalát bízta meg, a mely hozzá is látott a követelések behajtásához. Miután 1925-ben Magyarország és Románia között a békeszerződésen kívül egy külön egyezmény jött létre, mely szerint a román állampolgároknak a Magyarországon levő követeléseit és viszont a magyar állampolgároknak a Romániában levő követeléseit, melyek a háboru befejezte előtt keletkeztek, egy-egy arányban fizetendők vissza, a Banca Nationala ezen az alapon pert indított 1925 végén Makay Ágoston dr. ellen 425.000 lej tőke és annak járulékaik iránt, melyek évi 7 százalékos kamatot és 6 százalékos jutalékot tettek ki.

Az ügyet még tavaly tárgyalta a lugoji törvényszék Hajós-tanácsa, mely előtt igen érdekes fordulatot vett az ügy. Makay Ágoston dr. ugyanis a követelőkkel védekezett. Elsősorban is kijelentette, hogy az Osztrák-Magyar Banktól, mely a Banca Nationala jogelődjé volt, a Krassói Takarékpénztár a saját céljaira vette fel a pénzt, így tehát a kölcsönért a Krassói Takarékpénztár, nem pedig ő felelős. Másodsorban az Osztrák-Magyar Bank 1919-ben adta a kölcsönt, amikor már köztudomású volt, hogy a hadikölcsönök értéküket veszítették. Harmadsorban és pedig legfőbb kifogásként azt hozta fel Makay dr., hogy a román állam, illetve az állam nevében

a felszámolást eivégző Banca Nationala nem követelhet hadikölcsönökért pénzt, annál is inkább, mert hiszen a trianoni békeszerződésben maga a román állam nyilvánította értéktelenekek a hadikölcsönöket, így tehát olyan papirokért, melyekért az állam sem fizet semmit, nem lehetnek magánszemélyek felelősek. Ettől eltekintve pedig Makay Ágoston dr. a törvényszéki tárgyaláson a bíróság elé helyezte 600.000 magyar koronát, mint a még érvényben levő hadikölcsön ellenértékét, melyet felajánlott a Banca Nationalának. A Banca Nationala a pénzt természetesen nem fogadta el, míg a bíróság arra az álláspontra he-

lyezkedett, hogy Makay Ágoston dr. a hadikölcsönkötvényeknek megfelelő értékű pénzt ajánlott fel, azonban a pénzt átszámította és a mai indexszámoknak megfelelően az 1918-as értékű 600.000 magyar korona tartozás fejében 2182 lej és 50 bani tőke és annak 1919. január 31-től számított 6 százalékos évi kamatainak megfizetésére ítélte Makay Ágoston dr.-t.

A lugoji törvényszék ítéletét úgy Makay Ágoston dr., mint a Banca Nationala képviselője megfellebbezte a timisoarai táblához. A felebbezést, mely ilyen érdekes módon intézi el a lombardkölcsönök visszafizetésének ügyét, tegnap tárgyalta a tábla, de miután a tanács tagjai között véleménykülönbség merült fel, a bíróság az ítélet kihirdetését május 19-ra halasztotta el.

Averescu üdvözölte az aradi huszárokat.

Az 1-es rosiori-ezred távirati válasza a kormányelnöknek.

(Arad, május 13.) Mint emlékezetes, Öfelsége Románia függetlenségének 50 éves évfordulója alkalmából magas kitüntetésben részesítette Averescu tábornok, kormányelnököt, akit az aradi 1-es rosiori ezred tulajdonosává nevezett ki. Ez alkalomból Averescu tábornok az alábbi táviratot intézte az 1-es rosiori ezred parancsnokságához:

Öfelsége I. D. No. 1319. számú rendeletével legfelsőbb elhatározásából engem az 1-es rosiori ezred tulajdonosává kegyeskedett kinevezni, amely ezrednél kezdtem katonai pályafutásomat s amely ezred lovashadosztályom kötelékébe tartozva az én vezetésem alatt harcolt dicsőségesen az oituzi harcokban. Büszkeséggel eltöltve e magas kegy által és szívesen visszagondolva az ezreddel szemben táplált feledhetetlen emlékeimre, amelyek mindvégig hozzákötnek lovasságunk e híres, legrégebb ezredéhez, meleg üdvözetemet küldöm az ezred tisztikarának és minden jókívánságomat az egész ezrednek. *Averescu tábornok.*

Az új ezredtulajdonos táviratára a következő távirati üdvözetet küldötte meg *Heinrich* ezredes, az 1-es rosiorik ezredparancsnoka:

Az 1-es rosiori ezred nevében mely megtiszteltetéssel köszönöm Excellenciádnak ezredünknek küldött üdvözetét és jókívánságait, amellyel bennünket büszkévé tett. Kegyelmes-

séged ezredtulajdonosi kinevezése, amelyet minden ezred áhított s amely a szerencsés sors és Öfelsége legfelsőbb elhatározása folytán nekünk jutott, igaz örömlünkre, boldogságunkra szolgál. Büszkeséggel eltöltve attól a tudattól, hogy ezredtulajdonosunk a hadsereg egyik legnevesebb lovastisztje, lovasgenerációnk megteremtője és kitünő államférfia honának, az 1-es rosiori ezred telve büszkeséggel és csodálattal, határtalan lelkesedéssel és bizalmának tolmácsolása mellett köszönti Kegyelmességedet. Az Al. Averescu 1-es rosiori ezred tisztikarának nevében *Heinrich* ezredes, ezredparancsnok.

A kormányelnököt ért magas kitüntetés mellett újabb kitüntetés vár az ősz tábornokra, akit Bucurestiben mindenki csak a „Generalul” címmel illet. A kormányelnök — mint ismeretes — szolgálaton kívüli tábornok lévén, kormányelnöksége alatt nem viselhet katonai egyenruhát. Epen ezért a nagynevű hadvezér és államférfiu érdemeinek elismeréseként, a kormánypárt elhatározta, hogy törvényjavaslatot szavaz meg, amely szerint Averescu tábornokot egész életére felhatalmazza a katonai egyenruha és a katonai kitüntetések állandó viselésére. Ezzel a megkülönböztetéssel rójjale háláját a parlament a fényes katonai multtal rendelkező kormányelnökkel szemben.

A hankai kormány is behódolt a szovjetnek

Politikai irányváltozás a szovjetellenes Csang Kai Sek kormányánál. Megindult az offenzíva Hankau ellen.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Feltűnést keltő politikai irányváltozás történik az erősen szovjetellenesnek indult Csang Kai Sek kormányánál. Az utóbbi idők eseményei azt mutatják, hogy a szovjet-befolyás mindinkább érvényesül a kormányban és általános a vélemény, hogy nemsokára nem lesz különbség a hankai és nankingi kormá-

nyok között. Csang Kai Sek — a beavatottak állítása szerint — behódolt az orosz pénznek.

A hongkongi jelentések arról számolnak be, hogy Csang Csolin megkezdte döntő offenzíváját a hankai kommunisták ellen. Ma hajnalban a pekingi kormány hadihajói 12.000 katonát szállítottak partra a Jang ce Kiang torkolatánál.

Megrendszabályozzák

a közlekedést Arad megyében.

Szigoru büntetések a hajtási szabályok be nem tartása miatt. — Aradvármegye vezetőségének erélyes akciója.

(Arad, május 13.) Az utóbbi időben mindgyakrabba fordulnak elő a megye területén karambolok autók és szekerek között. Ennek főoka az, hogy a szekérrel igyekvők nem vigyáznak kellően Arad megye vezetősége ezért szigoru rendszabályokat léptetett életbe, hogy a megyei utakon közlekedők tartsák be a hajtási szabályokat. Ma délután négy arad megyei gazdát büntettek meg, mert nem tartották meg a hajtási szabályokat. Rauca Pál (Seleus) 500 lejes, Rusandé György (Spineni) 300 lejes és Raffila Sándor (Taut) és Fisdán Tódor (Taut) 200—200 lejes büntetésben részesült. Ezzel a megye vezetősége azt akarja megakadályozni, hogy a haitók vigyázatlanságáért emberéletet essenek áldozatul.

Hasonlóan erélyes rendszabályokkal kíván a megye gátat vetni annak, hogy a gyermekek kövel dobálják az autókat. Ezért ezuton is felkéri az egyes iskolák tanítóit, oktassák rendre a gyermekeket, nehogy hasonló esetek előfordulhassanak.

Az egyes községbeli lakosokat, főleg az aradulnouiakat pedig arra figyelmezteti a megye vezetősége, ne engedjék ki sertéseiket vagy libáikat az országutakra, miután nem kaphatnak kártérítést senkitől, ha vigyázatlanságuk következtében elgázolják állataikat az országuton haladó kocsik vagy automobilon.

— Mentik az árviztől az aradi külvárosokat. Beszámoltunk arról az árvízveszedelemről, amely a multheti nagy esőzés miatt Gáj egy uccájának lakosságát fenyegette. Ma délután kiszállt a helyszínre Muresan János városi főmérnök és Vass Barna városi mérnök, akik újra megtekintették a terepet. A víz már erősen apadt és most már a mérnöki hivatal elrendelte, hogy vezessék le a vizet. A mérnöki hivatal ezenkívül megakadályozza, hogy hasonló eset a jövőben előfordulhasson és ezért rendeletet adott ki, hogy mélyebb árkot kuzsanak és ezt tartsák állandóan karban, hogy az esővíz lefolyást kapjon és földdel feltöltik az uccát, ami által megszünnék a multhetihez hasonló meglepetések.

Bélyegtvörvény magyarul kapható LOBL hírlapjában.

Művészet.

* Az aradi színház műsora. Szombat délután 5 órakor: Szeretni, dráma. (Táray Ferenc fellépte. Délutáni helyárok.) Este 8 és fél órakor: Marika, vígjáték. (Táray Ferenc fellépte. C. bérlet.) Vasárnap délután 4 és fél órakor a nyári színházban: Piroska és a farkas, gyermekelődás. (Olcsó helyárok.) Hétfő: Nótás kapitány, operett. (Karácsonyi Ili fellépte. Rendes helyárok. B. bérlet.) Kedd: Elvált asszony, operett. (Karácsonyi Ili fellépte. C. bérlet.) Szerda: Hollandi menyecske operett. (Karácsonyi Ili fellépte. A. bérlet.) Csütörtökön a nyári színházban: Kék mazur, operett. (Karácsonyi Ili fellépte. B. bérlet.)

* Táray Ferenc ma este folytatta vendégjátékát a „Kékszakál nyolcadik felésege” című pompás humoru francia vígjátékban. A kitünő művész hatásos szereplését ezuttal is zúgó tapsvihar köszöntötte. A szépen perdülő előadás sikerében a többi szereplő is kivette részét. (=)

* Mascagni a clujli operában dirigál. Clujról jelentik: Mascagni, a „Parasztbecsület” című opera világhírű szerzője, szombaton délelőtt Clujra érkezik és este a Román Operában fogja dirigálni a „Parasztbecsület” előadását. Mascagni ünnepélyes fogadtatására a város nagy előkészületeket tett.

* Nagy Endre. A legnagyobb és legigazibb magyar konferanszié. Nagy Endre e hó 21-én, szombaton tartja meg első erdélyi előadását Aradon, a Kulturpalota nagytermében. Az illusztris előadóművész évek hosszú sora óta nem volt Aradon és az imperiumváltozás óta bizony az aradi magyar közönségnek nagyon minimális része juthatott ahhoz az élvezethez, hogy Nagy Endrét Budapesti meghallgassa. Igaz örömmel fogadja tehát mindenki azt a hírt, hogy az aradi Újságíró Szervezetnek sikerült Európa legnagyobb szellemű konferansziéját egy előadóestre megnyerni. Színes, friss és változatos programmal lép ezuttal Nagy Endre Arad közönsége elé és bizonyára az egész estén a legélvezetesebb szórakozásban részesíti majd hallgatóit. A konferansz-estére jegyetek elővételben Oláh Sándor könyvesboltja árul.

* Az aradi színházi iróda hírel. Táray Ferenc szombat este a finom, könnyed stílusú képviselői Zagon István Marika című pompás vígjátékában. A vendégművész az író szerepét alakítja. A címszerepet Pally Manci játssza, a ripacs-színész nagyszerű figuráját Mészáros Béla viszi színpadra. Szombat délután mérsékelt helyárok mellett Táray előadja Paul Gerald Szeretni című drámájának hőstét, amelyen első vendégszereplése idején egyszerre meghódította az aradi közönséget. Vasárnap délután másodszer lép fel Táray a Kisértésben és vasárnap este Romain Rolland remekművében, a Szeretem és halál játéklában bucsuzik Aradtól. — Vasárnap délután 4 és fél órakor a nyári színházban gyermekelődás lesz. A Piroska és a farkas mesejáték van műsoron. — Karácsonyi Ili, a kiváló erdélyi primadonna hétfőn kezdi meg egy hétre tervezett aradi vendégszereplését. A művész a Nótás kapitány, Marika grófnő, Elvált asszony és Hollandi menyecske főszerepelt játsza. Valamennyi ragyogó alakítása Karácsonyi Ilinek, aki eddig aradi sikerrel ezuttal fokozni fogja. — Kérem a bérletkötő! Arra való tekintettel, hogy e hó 19-én és 20-án a téli színházban román előadások lesznek és a színházulat a nyári színházban játsza le az utolsó két bérletet, a színház igazgatója tisztelettel felkéri a B. és C. bérletet, hogy a nyári színházban, rendezendő két bérletes előadásra a színházi pénztárnál bérletüknek megfelelő helyet szíveskedjenek kijelölni.

Rádió-műsor.

Szombat, május 14. Wien—Graz: 19. Operaelőadás. — Pozsony: 18. Hangverseny. — Zágráb: 20.30. Kamarazene. — Milano: 20.45. Operarészletek. — Boroszló: 20. Énekkari hangverseny. — Prága: 21. Operettelőadás. — London—Daventry: 21.35. Hangverseny. — Leipzig: 20.15. Szimfonikus hangverseny. — Stuttgart: 22.30. Táncczene. — Frankfurt a. M.: 21.15. Énekkari hangverseny. — Róma: 17.15. Hangverseny. — Berlin: 22.30. Táncczene. — München: 21.25. Operaelőadás. — Budapest: 9.30, 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 17. Zongorahangverseny. 17.02. Az Opera kamarazenekarának hangversenye. — 18.15. Sportelőadás. 20.30. Énekkari hangverseny. 22. Cigányzene.

Okirathamisítással vádolják Gritta Ovidiut

Nemzetipárti ügyvédek tettek feljelentést a prefektus ellen. — Allítólag dupla fizetést adott a prefektura sofförjének.

Clujról jelenti tudósítónk: Turdamegye tanácsának nemzetipárti tagjai az elmúlt napokban szenzációs bejelentést tettek az ottani törvényszéknél. Gritta Ovidiu volt aradi és clujli rendőrprefektust, jelenleg turdamegyei prefektust azzal vádolják, hogy okiratot hamisított. A feljelentést dr. Boeriu Ioan ügyvéd, dr. Moldovan Valér szenátor és dr. Papaceanu György ügyvéd, volt képviselő írták alá társaik nevében.

A beadvány szerint Búrlian Teodor, a pre-

fektura sofförje elégedetlen volt fizetésével és kijelentette, hogy elhagyja állását, ha nem emelik fel fizetését. Ekkor Gritta prefektus rendeletet adott volna ki, hogy a fizetési ívbe vegyenek fel egy Burlan György nevű szolgát, aki nem létezik és ennek a fizetését adják oda a sofförnek. Erről allítólag Gritta prefektus hivatali okiratot is állított ki. A sofför ezen a réven 1926. augusztus elsejétől kapott dupla fizetést mostanig. A liberális párt clujli lapja, a Natlunea nagy cikkben számol be a feljelentésről, amely még bizonyításra szorul.

Veszedelemben a romániai szeszgyártás

Garofilid új bortörvényjavaslata a romániai szeszgyártás és szeszkereskedelem fennmaradását veszélyezteti. — A szeszgyárosok küldöttsége a pénzügyminiszternél tiltakozott a javaslat ellen

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) Az ország egyik legfontosabb közgazdasági kérdésében dönt a közeli napokban a rendkívüli ülészakra összehívott parlament. A szesztörvény módosításáról van szó, melyben a földművelésügyi minisztérium és a pénzügyminisztérium közt éles harc keletkezett. Garofilid földművelésügyi miniszter ugyanis „Törvény a borhamisítás elleni védekezésről” címmel javaslatot szavaztatott meg az elmúlt ülészakon a szenátussal. Mikor a törvényjavaslat a kamara elé került, a gyors egymásutánban megszavazott javaslatok tengerében az egyik képviselő, aki szeszgyáros, felhívta Manollescu pénzügyi államtitkár figyelmét arra, hogy Garofilid javaslata csak kis mértékben érinti a borkérdést, inkább a szesz ügyével foglalkozik. Ezen esuzott el a javaslat, mert Manollescu, aki azonnal felismerte a benne rejlő veszélyeket, intézkedett, hogy ne kerüljön napirendre és megszavazásra. Ezóta Garofilid nagy erőfeszítéseket tett, hogy Avenescu miniszterelnököt megnyerje a javaslatjára hiábavalónak bizonyult, mára azonban fordult a helyzet, hogy biztosra veszik, hogy a javaslat egy-két napon belül törvényerőre emelkedik. Garofilid javaslata, amely halálos csapást mér a most virágzó szesziparra, szesz- és borkereskedésekre, a következő főbb intézkedéseket tartalmazza:

Bornagykereskedő egy és ugyanazon helyiségben csak palackozott bort árusíthat és boron kívül semmiféle más szeszestitalt, sőt cukrot és mazsolát sem tarthat raktáron. Borkereskedő nem gyárthat és nem is fogadhat el árusításra boron kívül más szeszestitalmu italt, sőt pezsgőt, habzó bort és 40 foknál erősebb borpárlatot sem árulhat. Ugyanazon udvarban, házban, vagy szomszédos házban, a hol borraraktár van, szeszraktár még külön cég alatt sem létezhet, sőt még akkor sem, ha a cégtulajdonosok különböző személyek. Pezsgőgyárak csak külön miniszteri engedély alapján működhetnek. A pezsgőgyáros habzó bort nem gyárthat és más szeszestitalok gyártásával vagy kereskedésével nem foglalkozhat. Likőrös borokat és gyógyborokat csak miniszteri engedéllyel szabad gyártani. — Likőrös bor és gyógybor teljesen külön gyártandó és hozható forgalomba. A gyümölcs-párlatból készült pálinkát szabad csak természetes pálinka neve alatt forgalomba hozni. Gyümölcspálinka-nagykereskedők és termelők más szeszestitalok gyártásával és forgalombahozatalával nem foglalkozhatnak és nem tarthatnak raktárt vagy gyári helyiséget abban a házban, vagy a szomszédos házban, melyben szeszestitalokat árusítanak.

Az ipari szeszből készült pálinka nem lehet erősebb 25 foknál. Csak finomított szesz hozható forgalomba. Ipari szesz közvetlenül a gyárból sem nagyban, sem kicsiben forgalomba hozni nem lehet. A szeszgyárak az általuk termelt szesz egész mennyiségét a kerületenként felállítandó szeszraktárak útján hozzák forgalomba. Ezek a raktárak a pénzügyi és földművelésügyi miniszterek, továbbá

a szőlőbirtokosok országos szövetségének vagy megyei szindikátusainak ellenőrzése alatt állnak. Ipari szesz ipari célra csak denaturálva hozható forgalomba, a denaturálást azonban a kerületi raktárakban végzik. Eszenoiák gyártása és használata tilos.

Átmeneti intézkedések gyanánt a javaslat megállapítja, hogy a pezsgő-, habzóbor és likőrgyárosok, természetes és ipari pálinkagyárosok, ha nincs miniszteri engedélyük, a törvény életbeléptetésétől számított 30 napon belül kötelesek ezen engedélyt megszerezni. Bornagyraktárak, nagykereskedők, stb., amennyiben egy helyen és egy épületben vannak, a törvényben előírt áthelyezésre, üzletházaik esetleges likvidálására, vagy azok leépítésére 3 havi időt kapnak. Ha nem tesznek eleget a törvény rendelkezéseinek, elvesztik a jogot ahhoz, hogy később engedélyt szerezzenek. Ha a szeszgyárosok a rájuk vonatkozó eladási rendelkezéseket megszegik, egy hónaptól hat hónapig terjedő elzárással és a nyersanyag, valamint a szesz készlet elkobzásával büntethetők.

A szeszgyárosok tegnap küldöttséggel járultak a pénzügyminiszterhez, hogy tiltakozzának a tervbevetett sérelmes intézkedések ellen. Ott volt Temesvárról Szana Zsigmond, a Temesvári Bank vezérigazgatója, Fuchs igazgató a Temesvári Szeszgyár képviselőjében, Neuman Károly báró Aradról, Erdős dr. Oradeamareról és még a szeszipar több ismert reprezentánsa. A küldöttség a pénzügyminisztériumban nem kapott biztató ígéretet. Simionescu államtitkár csupán annyit jelentett ki nekik, hogy a törvényjavaslaton bizonyos módosítások lesznek. A küldöttség ennek ellenére Bucarestben marad mindaddig, míg a törvényjavaslatot le nem tárgyalják és minden lehető elkövet, hogy a gyárosok és kereskedők egzisztenciáját súlyosan érintő törvényjavaslat ne kerüljön megszavazás alá.

Vámtörvény magyarul kapható

LÖBL hírlapirodában.

— Mükedvelő előadás Ghiorocin. Szombaton és vasárnap délután a ghioroci római katolikus egyház, Juhász József vezetésével mükedvelő előadásokat rendez a következő programmal: Aktuális strófák. Veress József. Vb. osztály. Vígjáték. Játsszák: Székely István, Merschenbach Matus, Lauró Manci, Kvitt Lily és Hedy, Szeghő Magda, Masznyik Gizi, Biszák Sári, Lukinich Teri. Kiss József: A rab asszony. Szavalja: Anyos-Blanka. A zeneszerző. Bohózat 1 felvonásban. Irta: Pakots József. Játsszák: Gladis Péterné, Taussig Béláné, Lauró Manci, Veress József, Hesz Géza, Lüdke Károly. Román tánc: Lauró Manci, Szeghő Magda, Merschenbach Matus, Hesz Géza, Lüdke Károly, Curutiu Illés, Miskából pesti fiu lesz. Tréfa 1 felvonásban. Játsszák: Székely István, Taussig Béla, Merschenbach Matus, Masznyik Gizi. Ének: Gladis Péterné, Apacstanc: Szeghő Magda és Hesz Géza. Az orr. Vígjáték 1 felvonásban. Játsszák: Taussig Béláné, Juhász Józsefné, Biszák Sári, Székely István, Taussig Béla.

Letartóztattak egy álügyvédet Aradon.

Ismert szélhámos sorozatos bűncselekményeit leplezte le az aradi rendőrség.

(Arad, május 13.) Aradon hónapokon keresztül garázdálkodott egy Büki Zoltán nevű ember, aki detektívnek, biztosítási ügynöknek, ügyvédnek és ügyvédjelöltnek adta ki magát és rengeteg szélhámoságot, zsarolást és csalást követett el. Büki Zoltán régi ismerőse az aradi nyomozó hatóságoknak. Több ízben folyt ellene eljárás különféle csalások miatt és hónapokat töltött már különböző városok fogházaiban. Körülbelül fél esztendővel ezelőtt szabadult ki a fogházból, de a büntetés — úgy látszik — nem javított rajta. Visszajött Aradra, a régebbi vállalkozásainak színhelyére és még nagyobb merészséggel kezdett dolgozni. Mint ügyvéd, elvállalta mindenféle ügy kijárását, kérvényeket irt a hatóságokhoz, ügyfeleinek jelenlétében, de a kérvényeket — persze — nem merete bevonítani, mert félt, hogy leleplezik. Végre is feljelentették s a tegnap este tartott házkutatás alkalmával nagymennviségű kérvényt találtak nála. Mindenkitől előlegeket vett fel, de senki ügyét el nem intézte.

Sok esetben detektívnek adta ki magát Büki Zoltán. Különféle ürügyek alatt pénzt zsarolt ki áldozataitól. Mint biztosítási ügynök is kötött üzleteket és különféle díjak fejében nagy összegeket csalt ki. Érdekes, hogy a hónapok óta garáz-

dálkodó szélhámos ellen csak most tettek feljelentést a rendőrségen. A vele összeköttetésben lévő embereket olyan ügyes kifogásokkal tudta megnyugtatni, hogy mindenki várt abban a reményben, hogy ügyét végül mégis csak elintézi Büki Zoltán. Az utóbbi időben amerikai utlevelék szerzését is vállalta. Költségek ürügyey alatt ezeket csalt ki az Amerikába vándorolni szándékozótól.

Áldozatai végre megsokalták Büki Zoltán tüzelmét és feljelentést tettek ellene az aradi államrendőrségen. A rendőrség megindította a nyomozást és tegnap éjszaka sikerült a veszedelmes szélhámost ártalmatlanná tenni. Külvárosi lakásán fogták el és a rendőrségre kísérték. Megmotozása alkalmával különféle hamisított okmányokat találtak nála. Büki Zoltán eleinte mindent tagadott, a rendőrség azonban házkutatást tartott lakásán, ahol valóságos hivatalos helyiség volt berendezve és áldozatainak neveiről jegyzőkönyvet vezetett. Nagymennviségű kompromittáló iratokat találtak lakásán, amelyekből kétségtelenül beigazolódtak minden vád, amit Büki Zoltán ellen felhoztak. A bizonyítékok sulva alatt aztán beismerte bűneit, de arról nem tudott felvilágosítást adni, hogy összesen milyen összegekkel károsította meg azokat, akik vele összeköttetésbe léptek. Büki Zoltánt ma délelőtt átkísérték az ügyészség fogházába.

Diplomáciai csaták a dunai államok konföderációja körül.

Benes, aki éveken át tiltakozott a terv ellen, most már szeretné. — Mussolini erőiesen tiltakozik ellene. — A genfi világgazdasági konferencián beigazolódtak, hogy a konszolidáció érdekében szükséges a Duna-medence gazdasági egységének helyreállítása.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől). Az immár második hete üléselő genfi világgazdasági konferenciának már meg van az első gyökörlati eredménye. A világgazdasági parlament tanácskozásain újlag ki-tűnt, hogy azoknak a nemzetgazdászoknak és lekicsinyelt újságíróknak van igazuk, akik már évek óta azt hirdetik, hogy Középeurópa gazdasági krízisének főoka a Duna-medence évszázados, természetes gazdasági egységének megbontása a békeszerződések révén. Az összeomlás óta eltelt esztendő alatt bebizonyosodott, hogy gazdasági elszigeteltségében mindegyik utódállam többé-kevésbé életképtelen. Legalább is saját lábán gazdaságilag egyikük sem tud megállani. A világgazdasági kongresszus első teljes ülésén sorra felszólaltak az összes középeurópai államok delegátusai, akik a helyzetet ugyan természetesen saját országuk bajai és kívánságai szerint vázolták, azonban egyikük sem mulasztotta el, hogy ne panaszkodjék burkolt formában a szomszédok elzárkózási, magas védvamos gazdaságpolitikájára, amely a fenn álló kereskedelmi szerződések ellenére bénítólag hat az árucserére és lehetetlenné teszi, hogy a Duna-medence államai kievickéljenek az egyre nyomasztóbb gazdasági krízisből. A sorozatos, egy kaptafára húzható panaszok alapján kiderült, hogy ebben az egy dologban, hogy tudniillik a dunai államoknak szakítaniok kell a túlzott nacionalizmussal gazdasági téren, ma már az összes közvetlenül érdekelt egyetértenek, legfeljebb arra gondol mind-egyikük magában: — kezdje a másik.

A dunai országok gazdasági egysége.

Az utódállamok szónokló delegátusai fejtegetéseiknek konzekvenciáit tehát még nem érték levonni, amit azonban ők elmulasztottak, azt helyrehozta Hollandia kiküldöttje, Zimmermann Aurél dr., aki ellenvetést nem tűrő precizitással leszögezte, hogy egész Európának szüksége van arra, hogy a Duna mentén a viszonyok konszolidálódjanak és ennek a célnak elérésére csak egy mód van, ha az utódállamok végre össze fognak és megvalósítják a dunai országok gazdasági konföderációját közös vámterülettel és egységes gazdasági és pénzügyi politikával. Rotterdam volt polgármesterének felszólalása mély benyomást keltett nemcsak az elsősorban érdekelt utódállamok, de a nyugati hatalmak delegátusaira is, hiszen Zimmermann dr. közel négy

esztendeig Ausztria teljhatalmu diktátora volt és csak tavaly költözött el Bécsből, amikor a Népszövetség Ausztria ellenőrzését enyhítve a főbiztosi intézményt megszüntette. Zimmermann dr. négy esztendő bécsi működése alatt igen sok tapasztalatot szerzett Középeurópa gazdasági bajait illetőleg és most, mint objektív szemlélő levonta a következményét azoknak a panaszoknak, amelyeket maguknak az utódállamoknak delegátusai is aláfestettek a genfi kongresszuson elmondott beszédekben.

Amint az Aradi Közlöny bécsi szerkesztősége előkelő diplomáciai forrásból értesül, Zimmermann dr. beszéde ismét aktuálisá tette a dunai államok gazdasági konföderációjának régóta kísértő tervét. A kulisszák mögött újra megindultak a diplomáciai csatározások a terv körül.

Megszüntetett vámsorompók a Duna mentén.

A konferencia hivatalos ülésén kívül a kontinens gazdasági életének előkelőségei bizalmas megbeszéléseken tárgyalnak arról, miként lehetne a Duna mentén a vámsorompókat nemcsak leépíteni, hanem teljesen megszüntetni és így a közös vámterület révén a régi gazdasági egységet helyreállítani. A nemzetgazdaság férfiai akár máriól-hónapra is szívesen megcsinálnák ezt a gazdasági konföderációt, a politikusok, a felelős kormányférfiak részéről azonban még számos akadályt kell leküzdeni. Köztudomású, hogy valahányszor az összeomlás óta a dunai államok konföderációjának terve felbukkant, Benes dr. csehszlovák külügyminiszter nyomban szószerűre lépett, vagy magához kéretett egy újságíró s erélyes hangon kinyilatkoztatta, hogy Csehszlovákia és vele együtt a kisantant másik két tagja is erélyesen elvetik a dunai konföderáció tervének bármilyen formáját. Eddig tehát Benes volt az, aki a konföderáció eszméjét minden alkalommal már csirájában elfojtotta és megakadályozta azt, hogy a terv komoly s beható diskurzusok tárgya legyen az érdekelt államok gazdasági vezérférfiai között. Benes röviddel ezelőtt még olyan nagy hatalom volt Középeurópában, hogy ellene kilátástalan volt minden próbálkozás.

Benes akarja a dunai megegyezést.

Azóta, amint tudjuk, az erőviszonyok alaposan eitolódottak. A kisantant ma már korántsem az az egységes front, mint akár egy-két esztendő előtt, hanem igen laza alakulás, mely

ma már csak azért áll fenn, mivel sem Románia, sem Jugoszlávia nem akarják magukra venni az ódiomot a formális feloszlásért. — A helyzet ugyanis ma már az, hogy a kisantant-ra egyedül Csehszlovákiának, illetőleg helyesebben kifejezve Benesnek van szüksége, aki ezen a réven valamiképp még szerepet játszik a nemzetközi politikában, ahol régi tekintélyét és befolyását egyébként minden más vonatkozásban már régen elvesztette. — Benes tisztában van az új helyzettel, tudja, hogy Magyarország izolálása már megszűnt, Bethlen István grófnak Anglia pártfogása után a kisantant legnagyobb és legfélelmetesebb ellenlábásának, Olaszországnak szoros szövetségét is sikerült Magyarországnak számára megszereznie és most már igen szeretné a dunai államok blokkját létrehozni, hogy így Magyarországot valamiképpen kivonja Olaszország érdekköréből.

Mussolini olasz-magyar-román blokkot tervez.

Amint azonban eddig Benes hiúsította meg minden alkalommal a konföderációnak valamilyen formában való megvalósulását, addig most — hangzik továbbá az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségének értesülése — Olaszország, illetőleg Mussolini az, aki teljes erejét latba veti, hogy a tervből ne legyen valóság. Mussolini a dunai államok gazdasági konföderációját ugyanis Olaszország vezetése alatt szeretné látni és nem bánná, ha Ausztria Németországhoz csatlakozna az olasz-magyar-román blokk egyidejű formális megalakulása esetén. Az olasz-magyar-román blokk, amely természetesen olasz befolyás alatt állana, lenne az utódállamok gazdasági konföderációjának kifejeződési pontja, mivel Csehszlovákia Németország és az új olasz-magyar-román hármasszövetség közé ékelve, kénytelen lenne az új alakulásnak deferálni és a csatlakozás módjait keresni. — Ugyanigy Jugoszlávia is kisebb-nagyobb engedelmények ellenében örömmel beilleszkedne ebbe. Vagyis most az a helyzet, hogy Mussolini ellenzi a konföderációt azért, hogy — ő csinálhassa meg. Mivel Mussolini ma már nemcsak Rómában, de Budapesten és Bucarestben is hatalom, nem kétséges, hogy ez a szándéka előbb-utóbb sikerülni fog és végül Olaszország vezetése alatt fog kialakulni a dunai államok gazdasági szövetsége.

Szemere Pál.

Szőlőgazdák figyelmébe!

Peronospora, ilonea, szőlómoly, valamint a szőlőben és gyümölcsösben rághva pusztító minden rovar ellenszere a

NOSPRASEN

Általánosan elismervé. Kifogástalanul lebeg és tapad. Az egyszer elkészített keverék korlátlan ideig használható. Föltétlenül biztos hatás. Kapható minden mezőgazdasági üzletben, egyesületben stb., vagy alábbi cégnél: ROMANIL R.-T. Timisoara I, Bánáti-palota

Százezer lejes kártérítés a leányságeri.

Érdekes bűnyüben tartott ma főtárgyalást az aradi törvényszék Antonini-Ramontian-tanácsa. Még az elmúlt évben történt, hogy Fülöp István sintei jegyző a csendőrségen feljelentést tett Cheveghi Sándor nevű írnoka ellen, hogy a nála alkalmazásban volt eselédleány ellen erőszakot követett el. A csendőri nyomozás során azonban rendkívül érdekes fordulat állott be, amennyiben a cselédleány hasonló bűncselekménnyel vádolta meg gazdáját, Fülöp jegyzőt is. A mai főtárgyaláson ugy a jegyző, mint írnoka tagadták az ellenük emelt vádat. A beidézett tanuk nagyrésze is a vádlottak ártatlansága mellett vallott, egyedül a leány hozzátartozói bizonygatták, hogy a leányka sirva panaszkolta el, mit tettek vele a jegyző házában. Az apa leánya megbecstelenítése miatt 100.000 lej kártérítési igényt is támasztott a vádlottakkal szemben. A törvényszék a mai tárgyaláson dr. Werner pancotai körorvos és dr. Albu aradi klinikai igazgató-főorvosok szakértői meghallgatását rendelte el és egyben a tárgyalás folytatását június 4-ikére elnapolt.

H I R E K.

A betörő bocsánatot kér.

Az aradi városháza hivatal látogatójának levele Papp anyakönyvvezetőhöz.

(Arad, május 13.) Sandrovsky Sándor, az anyakönyvi hivatal betörője az aradi államrendőrség foglya és valószínűleg rájött arra, hogy nem volt érdemes egy kis családi perpatvar miatt betörni. A szobafestő Ötvenes (Ötvenes) községben dolgozott a betörés előtt és odament közvetlenül tette után is. Az ottani korosmában azután eldicskedett azzal, hogy elintézte a válóperét bíróság és ügyvéd nélkül. A korosmában mindjárt hozzáfogott egy levél megírásához is. Az elvitt iratok között volt Papp Gyula anyakönyvvezetőnek néhány levélpapíra is s egy ilyen papírra írta meg levelét, amely a következőképen hangzik:

— „Kedves Papp bátyám! Megbocsásáson, hogy alkalmatlanoként. Nem betörő, hanem egy szerencsétlen ember látogatta meg és vigasztalódjon, hogy nemsokára megint meglátogatom.“

Ezt a levelet Ötvenesen hagyta és ma reggel hozta magával be Aradra az ötvenesi jegyző, aki elvitte az anyakönyvvezetőnek. Mindenesetre fej-törésre ad alkalmat az újbóli látogatás beigérése, mert még egvelőre nem tudják, hogy Sandrovsky hogyan gondolja. Újból be akar törni, vagy esetleg újból meg akar nősülni? Az előbbi aligha lehetséges, mert elsősorban a városházán megtették az óvintézkedéseket a hasonló „látogatások“ elkerülésére, azonkívül pedig valószínű, hogy Sandrovsky Sándornak elég volt a lecke és nem fog még egyszer hasonló, merész viziteket megkísérelni...

— **Királyi kitüntetések.** Bucurestiből jelentik: A hivatalos lap mai száma közli, hogy Ófelsége Herjeu Constantin tábornoknak, Mocsonyi Antal királyi fővadászmesternek és Baliff E. tábornok, királyi uradalmi főintézőnek a „Coroana Romaniei“-rend tiszti nagykeresztjét adományozta.

— **Csernoch hercegprímás Budapesten.** Budapestről jelentik: Ma délelőtt megérkezett Budapestre San Rémóból Csernoch hercegprímás.

— **Emlékérem Románia félszázados függetlensége alkalmából.** Bucurestiből jelentik: Ófelsége legmagasabb elhatározásából Románia félszázados függetlenségének emlékére emlékérmeket adnak ki. Az emlékérem ezüstből készül és a „Medalia commemorativa a proclamarii independentei“ címet viseli. Az érmet egyik oldalán Carol I. és Ferdinand I. királyok domborművé arcképe fogja díszíteni, míg a másik oldalon sugaras körben két évszám: 1877—1927. Az emlékérmeket nemzetiszínű szalagon, a mell jobboldalán kell viselni. A függetlenségi emlékérmeket az 1877—78-iki háboruban részt vett tisztek és katonák, vöröskeresztes hölgyek és az 1877—1927. közötti években volt kormányelölkök számára adományozzák.

— **A patriarcha Jeruzsálembé utazik.** Bucurestiből jelentik: Miron Cristea patriarcha ma közölte a szinódussal, hogy május 22-én néhány napi tartózkodásra a Szentföldre utazik. A patriarchát Jeruzsálemi útjára Cosma volt miniszter és Bradisteanu miniszteri vezérigazgató is elkísérik. Egyházi körökben úgy tudják, hogy a patriarchával együtt esetleg Goldis László kultuszminiszter is elzarándokol a Szentföldre.

— **A timisoarai vasutigazgatóság palotát vásárol.** A CFR. vezérigazgatósága megbízásából Timisoarára érkezett Cristea főmérnök, hogy az államvasutak timisoarai üzletvezetőségének székházával szemben lejáró bérleti szerződést meghosszabbítsa. Múltan azonban a tulajdonosok a palotát örök áron el akarják adni, a hatalmas épület 7 millió lej kiküldési áron önkéntes árverésre kerül. Cristea főmérnök ezt a körülményt megtáviratozta a közlekedésügyi minisztériumba, ahonnan ma az a válasz érkezett, hogy a jelzett összeg erejéig a vasuti kincstár képviselője is tegyen vételi ajánlatot az üzletvezetőség székházára.

— **Pacha püspök új titkára.** Timisoara-Temesvárról jelentik: Pacha Ágoston püspök Waltner József dr. püspöki titkárt irodavezetőnek és Willjung Mihály eddigi ceremóniáriust püspöki titkárnak nevezte ki.

Megszüntetik Romániában az ostromállapotot.

Ma beterjesztették a parlamentben az ostromállapot megszüntetéséről szóló törvényjavaslatot.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) A kormány ma a parlament elé terjesztette a kivételes ostromállapot megszüntetéséről szóló törvényjavaslatot. A javaslat mindössze néhány sorból áll és arra való hivatkozással, hogy az európai béke teljesen helyreállott, a békeszerződéseket minden vonalon ratifikálták, a hadserceget béke-létszámra csökkentették. Besszarábia véglegesen az anyaországhoz lett esatolva, a kivételes ostromállapotra semmi szükség nincs. A javaslat egyben az 1916. augusztus 16-iki törvényt, amely mindmáig napig is érvényben van, hatálytalanítja.

den vonalon ratifikálták, a hadserceget béke-létszámra csökkentették. Besszarábia véglegesen az anyaországhoz lett esatolva, a kivételes ostromállapotra semmi szükség nincs. A javaslat egyben az 1916. augusztus 16-iki törvényt, amely mindmáig napig is érvényben van, hatálytalanítja.

A pesti főrabbi lovagias ígnye.

Amikor már a rabbi is párbajozni akar. — Hevesi Simon dr. provokáltatta Gross Antalt.

(Az Aradi Közlöny Budapesti tudósítójától.) A budapesti izraelita hitközség békéjét már övek óta belső harcok dúlják fel. A hitközség elnökének, dr. Lederer Sándornak és a melléje sorakozott hitközségi vezetőknek számos ellenségük van, akik a legkiméletlenebb harcot hirdetik a jelenlegi vezetőiség ellen, sőt megszerveztelen, mint a pesti izraelita hitközség ellenzéke vonultatják fel egymásután a panamavadásokat és gyanúsításokat. A kiméletlen harc a felsőházi választások idején keletkezett, amikor a pesti hitközség hivatalos jelöltjével, dr. Hevesi Simon pesti rabbival szemben dr. Mezei Ferencnek, az országos izraelita iroda vezetőjének hathatós támogatásával, dr. Löw Immánuel tudós szegedi főrabbit választották meg felsőházi tagnak.

A legutóbbi hetekben a haro kissé lecsendesedett, a két legkeményebb ellenség, dr. Mezei Ferenc és dr. Lederer Sándor békejobbot nyújtottak egymásnak. De a kulisszák mögött még mindig folyik a csata, dr. Hevesi Simon, akit Vészi nemrégiben a zsidóság Kapisztránjának keresztelt el, küzd ellenfeleivel, most már vezető főrabbi minőségben. Erre a harcra, de a pesti zsidó felekezeti életre is, igen jellemző az alábbi eset, amelyet nagy izgalommal tárgyalnak a vallásos pesti zsidók:

Dr. Hevesi Simon vezető főrabbi az elmúlt héten beszédet mondott a Dohány-uccai zsinagógában. A beszéd az egyik hívőnek, Gross Antalnak, aki Löw-, illetőleg Fischerpárti, nem nyerte meg a tetszését. Ezért dr. Hevesinek a következő levelet írta: Főtisztelendő Ur! A mesterségek mestersége a lelkek vezetése. Figyelemmel kísérem már gyakran hitzónoklatait, de őszintén szólva, fájlalom, hogy nem tudok mindenre áment mondani. Példának okáért itt van a tétel, hogy „szeresd felebarátodat, mint önmaga-

dat“. Ezt én üres szájmocéplésnek tekintem. Ösatyáinktól kezdve az igen tisztelt Főtisztelendő urig. nem tartották és nem tartják ezt be, csak másoknak ajánlják e szépen hangzó ígét. Két-három hét előtti beszédével, sajnos, szintén ugyanígy vagyunk. Szonnyes ruhát, vagy az élet hüneit nem lehet szontelt vízzel lemosni. Örtülnék, ha legközelebbi beszédjében meg tudna Főtisztelendő ur gyvőzödtetni ennek ellenkezőjéről. Teljes tisztelettel Gross Antal.

Ezt a levelet írta Gross ur hívői felbuzdulásában. Dr. Hevesi Simon vezető főrabbi pedig másnap megkapta a levelet, amelyet magára nézve sértőnek talált. És ezt egy olyan cselekedet követte, amely meglehetősen szokatlan a templom és paplak környékén. Dr. Hevesi Simon a levél vétele után elküldte segédeit Gross Antalhoz és magyarázatot követelt tőle. A segédek kijelentették, hogy ha nem kapnak megfelelő magyarázatot, akkor elégtételt kérnek megbízójuk nevében.

Gross Antal alig jutott szóhoz a meglepetéstől.

— Csak megirtam a véleményem — mondta.

A segédek harciasak lettek:

— Mindegy. Elégtételt követelünk!

— Csak nem fogok a saját rabbimmal párbajozni! — mondotta Gross. — Én nem párbajozok és különösen nem párbajozok egy rabbival.

— Kérjen bocsánatot! — mondták a segédek, de Gross erre nem volt hajlandó.

— Csak a meggyőződésem irtam meg — mondta.

Erre a segédek eltávoztak. Lehet, hogy egyoldalú jegyzőkönyvvel fogják elintézni az ügyet.

— **Feljelentett fenyegetőző férj.** Linták Ilona Aradon, a Strada Marasesti (Kossuth)-ucca 44. számú ház lakója, feljelentést tett a rendőrségen volt férje, Ádám Ferenc ellen, életveszélyes fenyegetés címén. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Hűtlen alkalmazott.** Révész, Weisz és Friedmann, a Piata Avram Jancu (Szabadság)-téren lévő kereskedők feljelentést tettek volt alkalmazottjuk, Selb Ottó ellen, aki nagymennyiségű árut és pénzt csalt ki az üzletből és megszökött. A rendőrség megtette az intézkedéseket a hűtlen alkalmazott kézrekerítésére.

— **Betörés Aradon.** Schutta Adolf aradi lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy a Calea Radnei (Radnai)-utl 78. számú házban lévő lakásába betörték és nagymennyiségű ruhaneműt loptak el. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **A Neptun-fürdő bérlete.** Ma délben tartották meg az árlejtést a Neptun-fürdő büféjének, borbély-, manikűr- és fényképészüzletének bérletére. A büffére hat ajánlat érkezett be: Korányi Jenő 40.000 lejt, Ungár Árpád 30.000 lejt, Dreicin Péter 35.500 lejt, Inke Rezső 26.000 lejt, Schiller Lajos 26.000 lejt és Csutak Dániel 10.000 lejt ajánlott fel. A borbélyüzletre Gyura Antal 7000 lejes és Jéger András 4000 lejes ajánlatot tett, a manikűrüzletre Bálint Gizi 1300 lejes és özvegy Pavlovics Györgyné 800 lejes ajánlattal pályázott. A fényképészetre csak egy ajánkozó akadt Göbner Antal személyében, aki 600 lejt ad. Az árlejtésen a legtöbbet ígérők kapják meg erre a szezonra a bérleteket.

— **Az aradi tudószanatórium ingyenes helyei.** Tegnap este egy tudósbeteg asszony állított be gyermekével az aradi tudószanatóriumba és szegénységi bizonyítványt mutatva fel, ingyenes helyet kért a szanatóriumban. Ott azonban megszabott számú ingyenes hely van és mlután ezek már be vannak töltve, nem tudták az asszony kérését teljesíteni és a betegnek vissza kellett utaznia lakóhelyére, egy távoll aradmegyei községbe. Ezzel az esettel kapcsolatban az aradi városi főorvosi hivatal figyelmezteti a betegeket, valamint a körorvosokat és községi előljáróságokat, hogy az aradi tudószanatóriumban csak 25 hely van és ez rendszeresen be is van töltve. Ha valaki faluról akar bejutni ingyenes betegként, érdeklődjék előbb telefonon, vagy írásban. A szanatórium telefonszáma 344. A legjobb, ha beküldenek postán egy szegénységi bizonyítványt, kérvényt és amint egy-egy hely szabad lesz, táviratilag értesítik a beteget, hogy mikor jöhet Aradra. Ha nem tartják be ezt a szabályt, hiába fásaztják magukat és hiába költenek vonatra, mert ha a 25 hely be van töltve, semmi körülmények között nem vehetők fel újabb betegek. Fizetéses helyek ezzel szemben majdnem állandóan vannak a szanatóriumban.

— **Agyonsültotta a villám.** Jelentették ma az aradi ügyészségen, hogy Sirta község határában a villám agyonsültotta Otlacan Péter 11 éves fiúcskát. Az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

Uj öldöklőszerszámot találtak fel a németek.

Német mérnökök megoldották a messzehordó villamos-ágyuk titkát.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójától.) Két előkelő párisi lap arról ad hírt, hogy német mérnököknek sikerült megoldani az elektromos ágyu problémáját és előállították a félelmetes fegyver modelljét. Az elektromos ágyu állítólag 300 kilométer hordképességű. A lapok nem részletezik az új találmányt, mindazonáltal valószínűnek látszik, hogy az elektromágneses ágyu tökéletesítéséről van szó, amelyet ugyan gyakorlatilag sohasem valósítottak meg, de mint teoretikus lehetőség állandóan foglalkoztatta a szakemberek fantáziáját. — Az elektromágneses ágyu egy óriás-solenoid. A modell egy nagy drótkerecs. Ha a dróton keresztül áram vonul, akkor a tekercs olyan, mint a mágnes és a belsejében lévő gránátot nagy erővel vonzza magához. Ha az áramot hirtelen kikapcsolják, a gránát hatalmas erővel kirepül. Gy-

korlatban azonban a gránát sebessége oly kicsinek bizonyult, hogy ilyen ágyakat nem is gyártottak.

A háboru alatt Fouchon Villeplee francia mérnök konstruált egy villamoságyut, amelynek kis modellje egy 70 grammos aeroplán-szerű lövedéket 300 méteres kezdősebességgel küldött útjára és a lövedék 30 méternyi távolságban átütött egy 8 centis deszkát. Francia katonai körök sok reményt fűztek ehhez a villamoságyuhoz, nagy ágyuformában azonban ez sem felelt meg a várakozásnak.

A francia lapok most azt írják, hogy a német mérnökök Fouchon Villeplee találmányát tökéletesítették. Egy ilyen találmány jelentősége — ha igazak persze a róla szóló hírek — óriási horderejű volna. A messzehordó villamoságyu félelmetes fegyver és még hozzá hangtalanul is működik.

A nagy festő kicsiny művészfia.

Pop Sándor cluji festőművész kilencesztendős csodagyermeké. — A kicsiny Pop Virgil hegedűhangversenyt rendez Aradon.

(Arad, május 13.) Vasárnap este tartja meg első aradi hangversenyét Pop Virgil, a 9 éves csodahegedűs a kulturpalota nagytermében Kolár Károllyal, a cluji opera hangversenymesterével együtt. A koncertet eredetileg május 23-ára tervezték, de a cluji opera turnéja miatt, amely Kolárnak elfoglaltságot okoz, előbbre kellett hozni a hangverseny dátumát. Az aradi publikum csak örülhet ennek. Annál hamarabb ismerheti meg azt a bájos szöszkegyereket, aki ma már a beérkezett művészek közé számítható és a nagyhirű Kolárt, aki még szintén nem hangversenyzett Aradon.

Pop Virgil a kis csodahegedűs ma érkezett meg Aradra egy magas, őszszakállu, ropant szimpatikus ur, — a papája — kíséretében. Az őszszakállu ur pedig ugyancsak jó művésznév ebben az országban. Ezt a nevet viseli: Pop Sándor. Neves festőművész. Különben nagyon szerény ember a híres festő és arról beszél, hogy inkább filozofusnak kellett volna lennie, mint legidősebb fiának, aki jelenleg Párisban tanul. Igazi, boldog apai szeretettel beszél a legkisebbéről, a Virgilről, a kis szöke hegedűművészről, aki bizonyos öntudattal hallgatja végig beszélgetésünket. Joga van hozzá. Telmányi és Enescu, mint a legnagyobb tehetségről, nyilatkoztak róla és egy hatalmas ivű karrier áll előtte.

— Hát azért — leplezi le szeretetteljes modorban apja — a kis Virgil bizony még most is jobban szereti a játékot, mint a hegedűt. Hányadik osztályba is jársz te Virgil?

— A negyedikbe — felel büszkén a szöke fiúcska.

— Na látja — folytatja az apja. — Negyedik elemista, 9 éves. De ha a vonót kezébe fogja, olyan komoly lesz egyszerre, mint egy felnőtt.

A gyermek figyelmét most lekötötte valami a szobában. Nézi, fürkészi és tényleg, olyan szigorú kifejezéssel a kerek arca, akár egy nagyé. A hangversenyéről beszélgetünk.

— Bach, Beethoven, Wieniavsky szerepelnek a Virgil programján — mondja Pop Sándor. Kolárral együtt játszik. Ez lesz a harmadik nagy hangversenye. Clujon már kétszer koncertezett. A sikerül — mosolyog kissé zseniben Pop Sándor — azt hiszem nem is kell beszélni, hiszen a lapok...

— Igen, igen — vetjük közbe — mint kész művésztől irtak róla az újságok. Nos és hogyan lett a kis Virgilből nagy hegedűs?...

— Még egész csöppség volt, amikor észrevettük, hogy pompás hallása van. Középső

fiam tanácsára, aki primhegedűs a cluji operánál, első elemista korában taníttatni kezdte a hegedűre. Hat hónap múlva már koncertezett az osztályvizsgán. Azóta alig van Kolozsváron ünnepély, alkalmi koncert, amelyen fel ne lépne. Husvétkor a rabok ünnepélyén játszott. Roppant megható volt. De most már megnövekedett az önértéke és aziránt érdeklődik főleg, hogy mennyi lesz a — fellepti díj.

— Ebből látszik — vetjük közbe — hogy már tényleg nagy művész.

— És nagy terve is vannak — mosolyog az apa.

— Igen — szólal meg a szöszke művész — autót akarok, meg puskát és nyáron... nyáron... medvére vadászni.

Egészen belepirult. Apja boldog mosollyal bucsuzott el, Virgil pedig akkora pacsit csapott a tenyerembe, mint egy nagy...

Máramarosi medvék: jó lesz vigyázni a nyáron!... Egy kicsiny művészfia, aki előt nyitva áll a világtér s aki megindult a világhírű hegedűművészek sok diadalt hozó útján, a hangversenypódiumon, a tomboló tetsző tapsvihara közepette, boldog félálomban, örömtáncban puskát után vágyik, medveölő aká lenni... (f. e.)

„Bécs és a bécsiek“ flaskója

Nagy csalódást keltett a most megnyitott bécsi kiállítás.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) Hainisch Mihály dr. köztársasági elnök vasárnap nyitotta meg a „Bécs és a bécsiek“ címen megrendezett, nagy garral beharangozott kiállítást, amelynek egyetlen érdekessége a kiállítás területén kívül épített s ugyanosak most megnyitott Zeiss-féle planetárium, a mely egy óra leforgása alatt elénk varázsolja az égboltozatot összes csillagaival a különböző évszakokban és különböző helyekről, például Bécsből, az északisarkról vagy az egyenlítő alól nézve. A jénai Zeiss-művek ezen csodás alkotása az optikus ipar tökéletessége.

A planetáriumtól eltekintve azonban a kiállítás semmi különösét nem nyújt. Gipszből készült miniatűr természeti szépségek, szociáldemokrata agitációs plakátok, a bécsi villany- és légszszművek reklámjai, néhány vitrinben bécsi készítményű ruhák és kalapok: ez az egész kiállítás, amelyet még egy szedő-terem egészít ki, ahol a közönség előtt szedik és nyomják a kiállítás napilapját, mely amerikai mintára készült érdekes alkalmi napi újság és a planetáriumon kívül az egyetlen érdekessége a kiállítás szürke és sablonos anyagának.

— Japán tengeri leszerelése. Londonból jelentik: A japán kormány közölte, hogy kész hozzájárulni ahhoz, hogy a nagy csatahajók terjedelmét 35.000 tonnáról 20.000-re, a cirkálók terjedelmét 6000 tonnára szállítsa le, s legfeljebb hathüvelyes ágyukkal látja el. Hajlandó hozzájárulni ahhoz is, hogy a torpedórombolók és tengeralattjárók ürtartalmát is korlátozzák. — Ezek a kérdéseken kívül a Genfben összeülő három hatalmi konferencia a tengeri legénységről is intézkedik. A terv szerint Anglia és Amerika 100.000 és Japán 75.000 főnyi haditengerészeti állományt tart.

— A város ezidén is lemondott a villanygyár megváltási jogáról. Ma a permanens bizottság a villanygyár ügyével foglalkozott. A villanygyárnak a várossal kötött szerződése folytán minden évben kérdést kell intéznie a városhoz, meghosszabbítja-e a szerződést, vagy pedig megváltja-e a gyárat. Ebben az évben is kérvényt nyújtott be és a permanens bizottság mai ülése elhatározta, hogy erre az évre is lemond visszavásárlási jogáról.

— Szabadlábba helyezték a volt temesi alispánt. Zafirescu timisoarai vizsgálóbíró ma szabadlábba helyezte dr. Bejan Cornel temesmegyei alispánt, aki ma el is hagyta a fogházat. Bejan ellen, mint azt annak idején megirtuk, hivatalos pénzek elikkasztása miatt indult meg az eljárás. Azzal vádolták, hogy a megyei főszámvevővel összejárva, nagyobb összegek tűntek el kezén. A vizsgálat során egyetlen vádpont sem nyert be igazolást és ilykép az alispánt szabadlábba helyezték. A vizsgálat rehabilitálta dr. Bejan, aki, hir szerint, rövidesen ismét elfoglalja hivatalát.

— Házikezelésbe veszik a marosparti korzó székeit. A város vezetősége minden évben bérbeadta a marosparti székeket egy vállalkozónak, aki beszédte a közönségtől a díjakat és ezért bért fizetett a városnak. A permanens bizottság mai ülésén elhatározta, hogy az idén nem adja bérbe a székeket, hanem saját rezsisben kezeli.

— Elítélt betörő cselédek. Az aradi törvényszék Tamásdan—Pop-tanácsa ma ítélkezett a többrendbeli betöréses-lopással vádolt Neamtiu Katalin és Motorca Florica aradi cselédeányak hünperében. Miután a tanuvallo-másokból a vád be igazolást nyert, a törvényszék egyenként 7—7 havi fogházbüntetésre ítélte a két cselédeányt. büntetésüket azonban az elszenvedett vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vette.

— A népszövetségi palota magyar terve. Genfből jelentik: A Népszövetség elnöksége — mint megirtuk — nemrégén pályázatot irt ki egy hatalmas palota építésére és a világnak csaknem valamennyi számottevő építész benyújtotta pályázati tervét erre a nagyarányu építkezésre. A népszövetségi palota — a megadott feltételek szerint — a genfi tó partján lesz, a Mont Blanckal szemben. A palotában egy hatalmas ülésteremnek kell lennie, a melyben 400 delegátus egy-egy asztalnál ül-hessen a titkárával. A teremben tehát 800 embernek kell kényelmesen elférnie. Hatalmas karzat kell 600 újságíró, 200 diplomata és 1500 néző számára. Ezekhez a mellékhelyiségek: posta, táviró, telefon, büfé, fodrász, mosdó, s más mellékhelyiségek jönnek, azonkívül a bizottságok tárgyalásához 12 nagyobb terem. A könyvtár, irattár s olvasóterem részére 3000, illetve 400 négyzetméteres terem kellett tervezni. A pályázati feltételek maguk egy vasos kötetet tettek ki. A bírálóbizottság elnöke Moser svájci építőmester lett. Összesen 377 pályázó volt. Kivételre egyelőre egyiket sem fogadták el, hanem a kilenc legkiválóbb munkát egyenként 12.000 svájci frankkal, kilencet 3500 svájci frankkal és kilencet 3200 svájci frankkal jutalmazott meg a bizottság. Másodikként szerepel a kitüntetettek között Vágó József magyar építőművész, aki az utóbbi időben Rómában lakott és onnan is küldte be tervét. A magyar építész munkája nagy tetszést keltett a bírálóbizottság tagjai között és egyhangulag megszavazták terve számára a 12.000 frankos díjat.

— Az aradi városligeti vendéglőben szombat estétől Lévai jazz-bandje játszik.

Szenzációs vigjáték. Fősz.: Norma Talmadge és Ronald Coloman. Vasárnapról az Apollóban

KÖZGAZDASÁG.

Hogyan alkalmazzuk az új bélyegtörvényt

Érdekes előadás lesz az aradi kereskedelmi és iparkamarában. — A megjelent végrehajtási utasítás csak részben oszlatja el a kételeyeket

(Arad, május 13.) Az új bélyegtörvény, — mint már jeleztük — hiányosságánál fogva sok zavart idézett elő. Mindenki a végrehajtási utasítástól remélte a vitás pontok tisztázását. Most aztán megjelent az új bélyegtörvény végrehajtási utasítása, amely azonban csak részben oszlatja el a felmerült kételeyeket, mert a törvényt rendszeresen nem magyarázza, hanem csak futólagosan tekinti át. A végrehajtási utasítás szerint az új törvény az Erdélyben érvényben lévő régi illetéktörvényt kifejezetten nem helyezte hatályon kívül, csak annyiban, amennyiben annak rendelkezései az új törvénnyel ellentétben állanak. A pénzügyi adminisztrációkhoz megküldött végrehajtási utasítás e tekintetben tisztázza a helyzetet; mivel kifejezetten megállapítja, hogy az új törvény az összes hasonló tárgyú törvények érvényességét megszünteti.

A bírósági eljárásban vitás volt a telekkönyvi eredeti birói fogalmazványok felbélyegzése. Tekintettel arra, hogy sem a törvény, sem a végrehajtási utasítás érthető rendelkezést nem ad, a hatóságok ezt a körülményt a kincstár javára magyarázzák és itt is bélyegzést követelnek. Fontos magyarázó intézkedés, hogy a törlési nyugta a régi 0,5 százalékos illetékhez viszonyítva, csak jelentéktelen felbélyegzésben részesül a törvényben felsorolt érték szerint. Vitás volt a törvénynek az a része, mely a kereskedők üzleti könyveinek megadóztatását rendeli el. A végrehajtási utasítás kimondja, hogy az adózás egységesítése érdekében kötelezővé tették Erdélyben is a napló- és ledárlékönyvek tartását. Tekintettel arra, hogy a régi kereskedelmi törvény 26. szakasza e könyvek vezetését előírja, most már az erdélyi kereskedők is birság terhe mellett kötelesek a könyveket vezetni és azokat felbélyegezni.

Fontos a törvénynek a biztosítótársaságokra vonatkozó rendelkezése is. Sajnos, a végrehajtási utasítás nem magyarázza bővebben a törvény ezirányú intézkedéseit, tehát azok kiterjesztőleg nem értelmezhetők, mivel a törvénynek visszaható ereje nincs. Véleményünk szerint tehát a régebbi biztosítások az eredeti intézettől akadály nélkül átvihetők más intézethez is, miáltal az első szerződés természetesen minden jogkövetkezmény nélkül megszűnik.

Homályos a törvénynek az örökösödés rendjére vonatkozó 19. szakasza. Jogászai körében ez a szakasz nagy horderejű vitákra adott alkalmat, mivel sokan úgy értelmezték ezt a szakaszt, hogy ezáltal az 1921. évi progresszív örökösödési adó 4. szakasza, amely a IV. ágon túli öröklést megszüntette, hatályon kívül van helyezve. Ezt a homályt eloszlatja a végrehajtási utasítás, amely megállapítja, hogy a fenti módosítást az új törvény hatályon kívül helyezte, minek következtében az osztrák polgári törvénykönyvben előírt örökösödési rend úgy marad, mint ahogy eredetileg volt.

Hogy a sok félreértés valamiképpen eloszlattassék, az aradi kereskedelmi és iparkamara, valamint Nicolaeu adminisztrátor, aradi pénzügyigazgató, jelentős és fontos akciókat kezdeményeztek, amely eredménnyel is

járt. Felkérték a jelenleg éppen Aradon tartózkodó Peteanu Jon pénzügyminiszteri felügyelőt, hogy az érdekelte kereskedők és iparosok előtt szakszerűen ismertesse az új bélyegtörvény gyakorlati alkalmazásának módjait. A kérés meghallgatásra talált s így Peteanu inspektor vasárnap délelőtt fél 11 órakor a kamara tanácstermében előadást tart az új bélyegtörvényről, s ugyanekkor minden hozzáférhető érdeklődőnek szakszerű felvilágosítást is ad.

Zürichben 3.29, Párisban 16.05 a lej

Helyi valutaárak. (Május hó 13.)

Kifizetések: Berlin 39.60, Amsterdam 66.85, Newyork 166.50, London 811, Páris 6.54, Milanó 9.15, Prága 4.95, Budapest 29.10, Zágráb 2.93, Bécs 23.48, Zürich 32.10. — **Áru:** Márka 39.50, dollár 166, angol font 810, francia frank 6.50, olasz lira 9, cseh korona 4.90, pengő 29.20, dinár 2.90, osztrák schilling 23.40, svájci frank 32. — **Pénz:** Márka 38, dollár 164, angol font 790, francia frank 6.30, olasz lira 8.70, csek korona 4.80, pengő 28.80, dinár 2.80, osztrák schilling 23, svájci frank 31. — **Irányzat:** tartott.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Május hó 13.)

Kifizetések: Páris 6.51.50, Berlin 39.40, London 806.50, Newyork 165.75, Milanó 9.03, Zürich 32, Bécs 23.42, Prága 4.92. — **Valuták:** Napoleon 6.65, német márka 39, leva 1.20, török lira 0.85, angol font 800, francia frank 6.65, svájci frank 31, olasz lira 8.90, drachma 2.25, dinár 2.95, dolár 164, lengyel zloty 18, osztrák schilling 23.50, magyar pengő 29.50, cseh korona 4.80.

Zürichi tőzsdenyitás. (Május hó 13.)

Berlin 123.17.50, Amsterdam 208.10, Newyork 519.93.75, London 2526.50, Páris 20.37.50, Milanó 28.15, Prága 15.39, Budapest 90.60, Belgrád 9.13.50, **Bucuresti 3.29.50**, Varsó 58.10, Bécs 73.18.

Zürichi tőzsdezárlat. (Május hó 13.)

Berlin 123.17.50, Amsterdam 208.10, Newyork 519.96.87.50, London 2526.50, Páris 20.37.50, Milanó 28.07.50, Prága 15.40, Budapest 90.60, Belgrád 9.14, **Bucuresti 3.29**, Varsó 58.10, Bécs 73.19.

= Védekezés a szőlőbetegségek ellen. Knechtel Vilmos szőlészeti inspektor és Lóránt László, a csálai állami gazdaság igazgatója, a szőlőmoly és lisztharmatról tartott korábbi előadásait kiegészítéseképp e hó 15-én, vasárnap délután Maderaton (Magyarad) több szőlőben a különböző növényvédelmi anyagokkal kísérleteket végeznek és a védekezés módjairól előadásokat tartanak, amelyre a szőlőbirtokosok ezuton meghívottak. Bővebb tudnivalók a maderati község-házán.

= A belföldi forgalomban megszűnt a gabonaneműek utáni egyszázalékos bélyegilleték. Bucurestiből jelentik: A pénzügyminisztérium bélyegosztályának vezérigazgatósa átiratot intézett a CFR. vezérigazgatójához, amelyben közli, hogy az 1926. évi június 29-én kelt 197.104. számú rendeletét, amely a gabonaneműek és termékei után az egyszázalékos timbru proportionalt léptette életbe, az új bélyegtörvény hatályon kívül helyezte s az egyszázalékos illeték a belföldi forgalomban csak az összes lisztfélék, a korpá és a maláta után fizetendő. A gabonafélék után csak export esetén fizetendő az egyszázalékos timbru proportional.

= Hetipiáci árak. A mai hetipiacek árak a következők voltak: burgonya (rég) 6—7 lej, új 20 lej, vaj 160 lej, hagyma 20 lej, tehénturó 26, juhturó 56 lej kilogrammonként, tej 7 lej, tejföl 40 lej, bab 12 lej literenként, tojás 1.80—2 lej darabja, zöldség 5 lej, retek 50 bani csomónként, saláta 50 bani fejenként, cseresznye 40 lej, alma 18 lej kilogrammonként. A baromfi-árak: sovány liba 220—240 lej, sovány kacska 120—160 lej, tyuk 110—150 lej, csirke 60—110 lej párja, kövér liba 220—300 lej, kövér kacska 120—180 lej darabja. A gabonapiacek árak: buza 840 lej, kukorica 480—500 lej, árpa

Erzsébet Mozgó

Ma d. u. 6, 1/8 és 9 órakor

Götz von Berlichingen

(A vaskezü ember).

Goethe, a legnagyobb költőjének remekműve.

Főszerepben: Eugen Klöpfer Grete Reinwald

Erna Morena és Olaf Fjord.

Jön! RIN-TIN-TIN, szenzációs sláger.

600 lej, zab 560—580 lej métermázsankint. Az állatvásár árai a múlt hetéhez viszonyítva nem változtak.

= Pánik a berlini tőzsdén. Berlinből jelentik: Arra a hirre, hogy a birodalmi bank felemeli a kamatlábat, a tőzsdén a vezető értékek 25—30 százalékkal estek. Az ismeretes infláció óta a berlini tőzsdének nem volt még ilyen fekete napja.

Aradi kabarékomikusból filmszínész.

Váradi Aladárt leszerződtette a berlini Ufa-filmgyár.

(Arad, május 13.) Bizonyára egész Aradon osztatlan örömet fog kelteni az a hir, hogy Váradi Aladárt a mindenütt ismert és szeretett kabarékomikust a berlini Universum Film Aktiengesellschaft, röviden Ufa, leszerződtette feleségével együtt havi 1280 dollár gázzival. Az „Aradi Közlöny“ volt az első, amely már hónapokkal ezelőtt jelezte, hogy Váradiból rövidesen filmszínész lesz. A kitünő komikus akkor, mint ábrándjai netovábbjáról beszélt előttük az Ufa-val való tárgyalásairól és a hatalmas német filmgyár egyik direktorával való kalandos találkozásáról, amely az oradeai Park-szállóban zajlott le és azzal végződött, hogy a szigorú berlini ur felírta Váradi címét és közölte, hogy irni fog neki és feltétlenül leszerződteti. A derék Aladár mindjárt előleget kért, de azt nem kapott és így valahogy ő sem bizott egész szívvel a dologban. Mikor legutójjára itt járt Aradon, elmesélte, hogy most már csak egy levelet vár, amely a szerződést tartalmazza, aztán megy is, de az a levél késett és egyre késett. Az irigykedő kollegák már össze is nevettek a háta mögött és Váradi Aladár is fogta magát, elkezdett megint városokat járni és kabarézni. Címét azonban mindig közölte Ufaékkal, mert az ember azért sose tudhatja...

Most Timisoarán működik Váradi Aladár és itt kapta meg az Ufa várva-várt levelét. Tényleg szerződés volt benne. Havi 1280 dollárra. Körülbelül 200.000 lej!

— Ajvé!... — rikkanthatta örömeiben — de miért kell ilyen gyorsan utazni? Biztos alig győznek már várni abban a Berlinben.

Nos igen, mert a levélben azt is közölték Váradyval, hogy azonnal keljen utra, feleségestől, gyerekestül. A művészpár Magdus és Évi kisleánya szintén játszani fog.

A boldog Váradi-familia holnap reggel ül vonatra és megy a Berlin. Mire ezek a sorok az olvasó elé jutnak, biztosan túl lesznek már ungom-berken...

Riviera hercegnője

ma, szombaton utóljára

azaradi Apollóban

Leszállított helyárrakkal: II. hely 10, I. hely 20, földsz. zsöllye 30 lej.

Az előadások 1/2, 5, 6, 1/8 és 9-kor kezdődnek

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzurat: Prefectura Judetului.

Ördög mátkája

Géczy István örökbecsű színműve

Főszereplők: Somogyi Bogyó, Fenyő Emil és Ujvári Lajos.

Ma szombaton

azaradi Urániában

Az előadások 1/2, 5, 6, 1/8 és 9-kor kezdődnek

SCHRODT HAJNAL elegáns tavaszi és nyári ruhavarrójában készülnek: **valamint gyermek és baktis-ruhák**

Kérem a nagyérdomú közönséget és a nagyra-becsült szülőket, hogy a legkényesebb igényeket kielégítő munkám kivételéről és áramról meggyőződni sziveskedjenek. 2389

Aranyláz Charly Chaplin világhírű tragikomédiáját vetíti május hó 14-15., szombat, vasárnap az Aradul-noui, **VENUS** mozgószínház (Tündér-kerf)

Elfogatási parancs egy magyar mágnás ellen.

A csehszlovák hatóságok elrendelték a gyujtogatással vádolt **Andrássy Imre gróf letartóztatását.**

(Az Aradi Közlöny kassai tudósítójától.)

A kassai ügyészség szökésben levő vádbott-nak tekintti gróf Andrássy Imrét, a homonnave-lejtei Andrássy-birtok urát és ezért körözö-levelet és elfogatóparancsot adott ki a fiatal gróf ellen. A kassai ügyészség elé egy furcsa gyujtogatási bünper kapcsán került gróf An-drássy Imre. A fiatal mágnás Andrássy Sán-dor gróf fia, akit apja Csehszlovákiában levő birtokainak kezelésével bízott meg. Andrássy Imre évakig dolgozott a birtokon és másfél év előtt összehittetésbe került a csehszlovák ha-tóságokkal. A vejei kastélyban katonák ál-lomásoztak. Egy éjszaka a kastélynak az a szárnya, melyet a katonák tartottak megszáll-va, kigyulladt. A tűz a kőszerraktár közelében támadt, de a robbanást sikerült elkerülni. Gyorsan napirendre tértek volna a tűz felett, ha a gróf egy elbocsátott uradalmi intézője, Horváth Sándor, feljelentést nem tesz volt kö-désura ellen, hogy ő gyujtotta föl a kastélyt azért, mert ezzel távozásra akarta kényszeri-teni a katonákat. A feljelentést egy ugyancsak elbocsátott béres tanuvallomásával támasztot-ták alá.

Gróf Andrássy Imrét letartóztatták, he-tékig a kassai ügyészség foglya volt, végül hosszú huza-vona után 700.000 ek. kaució el-tében szabadlábra helyezték. A gróf szabad-lábon kapta az első tárgyalás híradását, a tár-gyalás azonban elmaradt, mert a feljelentőt nem találták. Az ügyészség ekkor engedélyt adott a grófnak, hogy kiválthassa utlevelét és Magyarországra is ellátogathasson. A gróf élt is az engedéllyel és még ma is Budapesten tartózkodik. Közben Kassán az egyetlen ter-helő tanu, a béres, visszavonta vallomását,

ugy, hogy a gróf helyzete lényegesen köny-nyebbé vált.

Ilyen körülmények között tüzték ki a gyuj-togatási, lázadási, hazaárulási egyesített bün-per első esküdszéki tárgyalását. Gróf An-drássy Imre ekkor betegesen feküdt gellérthe-gyi kastélyában, a tárgyaláson nem jelent meg. A második tárgyalás a gróftól még min-dig betegesen érte. Ekkor a budapesti csehszlo-vák követség hivatalos orvosi bizonyítvány-nal igazolta gróf Andrássy Imre betegségét. A kassai törvényszék elnöke gróf Andrássy Imre ügyvédjéhez kérdést intézett, vajjon résztvehet-e gróf Andrássy a tárgyaláson. Az ügyvéd kijelentette, hogy gróf Andrássy tel-jesen megszokotta vele az érintkezést.

A kassai ügyészség ebből az alapból kin-dulva elfogatási parancsot ad ki gróf Andrássy Imre ellen s intézkedett, hogy a gróf 700.000 szokolos kaucióját a csehszlovák kincstár ja-vára elkobozzák.

Mozi

xx Leszállított helyárok az aradi Apollóban. Ma, szombaton utoljára kerül vetítésre az aradi Apolló mozgószínházban a Riviera hercegnője ci-mű nagyszabású társadalmi kép, mely Monte-Carloban játszódik le és a fürdőhely legesodásabb tájait tárja a néző elé. Az aradi Apolló mozgó-színház igazgatósága a súlyos gazdasági hely-zetre való tekintettel a helyárokat leszállította és így ez a nagyszabású kép s már mérsékelt helyárok mellett kerül színre. Az aradi Apolló új helyárai II-ik hely 10, I. hely 20, földszinti szőlye 30 lej. Az előadások fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor kezdőd-nek.

xx Az ördög mátkája című nagyszabású ma-gyar filmet vasárnapig vetíti az aradi Uránia mozgószínház. A nagyszerű magyar népszínmű-vel mesteri kezek dolgozták fel filmre és abban a legkiválóbb pesti filmszínészek alakítják a fősze-repeket. Az aradi Uránia mozgószínház előadásai fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

xx Egész Arad nevetni fog az Apolló mozgó-színház vasárnapi filmbemutatóján, a „Kikín.” A nagyszabású vígjáték főszerepeit Norma Talmadge és Ronald Colman alakítják.

xx „Kiki”, a leghíresebb vígjáték vasárnap-tól kerül vetítésre az aradi Apollóban.

NYILTER.

E rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget. **FELHIVÁS.**

A szentmártoni Taubert és Kastner-féle henger-malmot megvettem. Akinek nevezett malomtól kö-vetelése van az 1927. május 25-ig jelentse be, mert később jelentkezők nem lesznek figyelembe véve. 2590 Fackelmann Ádám Szentmárton 244. sz.

Arad főterén,

a Minorita templommal szemben **2 nagy uccai és 1 nagy udvari szobából álló I. emeleti helyiség azonnal kiadó. Üzletnek, irodának, szalónnak, műhelynek rendkívül alkalmas. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadójában**

GRADO tengeri fürdő TRIEST-nél **RÄNDLER-Pensio** (Villa Lydia). Szigoruan orth. rituális konyha. — Saját metsző. — Mérsékelt árak. Bejegyezve a „Hamburger Verein für Rituelle Speisehäuser“-nél. 2418

FIGYELEM! Aki tartós, szép és olcsó cipőt akar, az keresse fel **GARA** cipész üzletét Arad, Str. Eminescu 19. (Deák F.-u.), ahol javítások is elfogadtnak **Egészségét!** visszazoráshoz a Hoo-frequeuz készülékkel az ultraviolét sugarakkal, alkalmazható 40 Nle betegségnél, bekapcsolható minden világító villanyáramhoz. **Orvosoknak nélkülözhetetlen** készletük 4 mássalrel, felszerelve 2000—5000 lejig. Ismertető füzetet 20 lej postabélyeg ellenében küld a „Motorica” Arad, volt Asztalos Sándor-ucca. 2445

Kiadó 4 szobás modern ur lakás lelépés nélkül. Arad, Str. Barfüju 23. (Rákóczi-ucca).

Kalméresi engedéllyel rendelkező vendéglőst 2564 keresünk II. osztályu forgalmas helyen lévő vendéglőhöz, teljes berendezés-sel és lakással, azonnal elfoglalható. Bővebbet: **RITTER**, Teleky-ucca 24. 92.

Ha Budapesten lesz dolga, ne mulassa el „Solymosi Képszalont” (IV. Kossuth Lajos-ucca 8 sz., II. 4.) ahol a legismertebb festőművészek eredeti alkotásai, világhírű grafikusok rézkarcai és kiváló magyar szobrászok bronzöntvényei a legnagyobb választékban találhatók és a legelőnyösebben vásárolhatók. 2467

Butorok részletre kedvező fizetési feltételek mellett, készpénz árban. **GARA**, Arad, Piata Ávram Jancu (Szabadság-tér) 10. szám **Cimre ügyelni!**

Emeric Lipták Imre épület- és butorasztalos Arad, Str. Mária-egyetli 10. — Vállal e szakmába vágó minden munkát elsőrendű kivitelben, jutányos árért.

Egy tavaszi vértisztító-kúra a dr. Páter-féle vértisztító teával egészségügyi szempontból a legnagyobb fontossággal bír, mert előmozdítja a télen keresztül ellanyhult anyagcsere forgal-mát, megszabadítja a szervezetet a felhalmozódott egészségtelen nedvektől, megszünteti a tavasszal egy gyakori tünete-ket, mint fejfájás, élmajanság, kedvetlenség, fáradtság, stb. **A vértisztító kúra legalkalmasabb ideje: április és május.** A dr. Páter-féle vértisztító-tea felnőttek és gyermekek részére minden gyógyszerárban kapható. **Aradi raktár: WEISZ ARNOLD** Arad, Str. Matei Corvin (Hunyadi-ucca). 6557

Szováta fürdőn elsőrendű ellátás az „Éva” kóser penzióba. Juniusban kedvezmény. Bővebbet a „LYA” sütőházban Arad, Str. Cercetasilor 5. 2498

Egy ujonnan készült gyönyörű, komplett, fényezett ebédlő eladó. Cim: Rudolf Mosse hirdetőben Arad.

Arad mellett egy 8 járatu magas-örlésű, 24 óránként 180 méter-mázsa búzát őrli, Diesel nyersolaj-motor hajtásu

műmalom, folyó évi július hó 1-től bérbeadó **Uradalmi igazgatóság** Andrei Saguna (Ötvenes), u. p. Arad, 3. számú postahivatal. 2576

Vertretung der deutschen Opelwerke aus Rüs-selsheim bei **Filipp Keleso** Periamos **Ständiges Lager in** 2553 **Personen und Lastwagen** Lager von Motorfahräder.

Mindenféle ügyet és olcsón elintéztet
Bucurestiben | Sándor Ferenc | legmegbízhatóbb
 telkiismeretesen Arad LEGRÉGIBB és KOZISMERTEN vizumvállalata Arad, Bul. Regina Maria No. 10. Telefon 5-11.

APRO HIRDETÉSEK.

Tudnivaló az apróhirdetésekről: Az apróhirdetéseket díjazás nélkül számítjuk. — Minden szövegértéke ára hétköznap 4 lej — ban, vasárnap 5 lej. — Vastagabb betűvel 5 lej, illetve 10 lej. — A vastagabb betűvel kívánt szöveget másként kell jelezni. — Hirdetéseket 4 u. 5 óráig veszik fel. — Az apróhirdetéseket csak a Kéziratok. — A legkisebb hirdetés ára 10 szövegérték, azaz 40 lej, vasárnap 50 lej. A hirdetésért meg kell adni a jogot, hogy az egyes apróhirdetéseket, amelyek tartalmában fogva eredeti alakjában nem közölhető, azt minden egyes esetben megváltoztassa, illetve helyesbítse. * * * * * Hirdetéseket telefon úton is felvehetők, telefon szám: 101. * * * * *

LEVELEZÉS.

CSÖPPETSEM. Bányádt gyönyörűséggel gondolok az elmúlt időkre, amióta Te lettel az én boldogtalan boldogságom. 2568

HÁZASSÁG.

30 ÉVES, csinos iparos özvegy házasság céljából megismerkedne intelligens, iparos. Választ „Barna” jelzőre kér az Aradi Közlöny kiadójába. 2581

ALKALMAZÁS.

ÖNÁLLÓAN dolgozó fizetőlányok felvételnek „Ida salon” Arad, Str. Alex. ndri (Salacz-u.) 5. 2585

MEGBIZHATÓ jobb nő 4 éves fiával mindenféle főzőnőnek ajánlkozok, vidékre is megy. Str. Sinaia (Szent Anta-u.) 2. 2584

JOLFÓZÓ bejárónő felvétetik. Bohuspalota III. kapu. III. 14. 2592

VIDÉKRE egy jobb leányt, ki románul beszél és tud számolni, italméréshez keresek. Jelentkezni Arad, Str. Tribunal Axente (Darmjanich-u.) 8. 2591

KEZDŐ TISZTVISELŐNŐ kerestetik azonnali belépésre, zavarás és román nyelv tudás megkívánatik. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 2587

NEMETORSZÁGI leány háztartásban vagy gyermeknek mellé keres alkalmazást. Leveleket „Maidachautschke” címre az Aradi Közlöny kiadójába kérek. 2573

LAKÁS.

ARAD FÖTERÉN, a Minorita templommal szemben 2 nagy uccai és 1 nagy udvari szobából álló 1 emeleti helyiség azonnali kiadó. Üzletnek, irodának, szalonnak, műhelynek rendkívül alkalmas. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

KERESÉK sürgősen központban 2 szobás modern lakást, lelépést, magas bért fizetek. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2542

KÜLÖNBEJÁRATU butorozott szoba a központban kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 2589

KÉTSZOBÁS modern lakást keres gyermektelen házaspár esetleg későbbi beköltözésre. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2588

A VÁROS központjában különbejáratu szoba előszobával kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 2568

VÉTEL ÉS ELADÁS.

VESZÉK MACULATURÁT, kislejtezett papírokat, újságokat, folyóiratokat stb. 16 árban Kerpel könyvüzlete. 2350

HEGEDŰ, lant, cselló, saxofon, harmonika, virágállvány, sezlon, íróasztalok, vitrin tárgyak, gyári és perzsaszőnyeg, diványok, függönyök, szobaberendezések, bőr fotelok, irodai szekrény, rokokó asztalka, tükrök, 3 ajtós szekrények, ebédlő asztalok, különböző székek, antik varróasztalok, antik szekrények, villanylámpák, festmények, férfi ruhák, porcellánok, vázák, asztalneműk, íróasztalgarnitúrák, gyermekjátékok, ruhafozások, selyem paplan, gyermek paplan, dísztárgyak stb. eladók. Salgóné, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-ucca) I. em. jobb. 1000

SERTESKANOK, legelsőrendű fajmanzolica Mezőhegyesről importált, többszörösen kifintebett, köztenyésztésre ajánl. Hámory gazdaság Str. Eminescu 6. szám. 2574

BIZOMÁNYBA KERESÉK dísztárgyakat, bórondókat, má- és antik tárgyakat, komplett szobaberendezéseket, szőnyegeket, közzsükségleti cikkeket, férfi ruháneműt, egyes butordarabokat stb. — Salgóné, Arad, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-ucca) I. em. jobb. 1000

ELADÓ hálószoba berendezés, függönyök, szelonzasztalok, fotelok, ágyterítők, festmények, szőnyegek, teljes vívőfelszerelés stb. Cím özv. Solymos Ferencné Arad, Piata Avram Iancu 22. II. emelet. 2577

SELYEMRUHÁK közepertmetre olcsón eladók. Bulv. Regina Maria 10., I. em. balra. 2582

Berzovai és élesdi meszet
prompt szállítunk.
BOROS & CZUCKER, Arad.
 Telefon 952. 16807

MEGJELENT

„HERMES”

legújabb kiadásu nyári

VASUTI MENETREND KÖNYVE

(Érvényes 1927. május 15-től.)

A C. F. R. összes vonatjainak pontos menetrendjén kívül tartalmazza:

Az összes tudnivalókat a C. F. R. utazási szabályzatából!

A személy-, gyors- és expresszvonatok menetjegyeinek árait!

A bérletjegyek váltásának szabályait és árait!
 Személypodgyász-, kutyák szállításának szabályait és árait!

Külön fülkékre-, betegek szállítására-, hálókocsiban való utazásra, hordárok díjazására vonatkozó tudnivalókat!

Allami hivatalnokok-, nyugdíjasok-, hadirokkantak- (özvegyek, árvák, vakok) egyetemi hallgatók, tanulók és tanuló lányok-, bírósági szakértők és tanuk részére nyújtandó menetdíj kedvezményeket!
 Utlevelek beszerzéséhez szükséges tudnivalókat!

Autóbuszjáratok menetrendjeit!
 Új postai díjszabásokat! — Bucuresti útmutatót!

stb. stb. a teljes szöveg román és magyar nyelven.
 A 120 oldalas könyv ára csak 50 lei. Kapható az összes állomásokon, könyvkereskedésekben és trafikokban! 7090

ERŐS strapa kerékpárt veszünk. Agromomul. Arad, Str. Cloșca 15. 2579

INGATLAN.

SZÖLLŐ ELADÁS. A hegyalján a muszkai hegyen, az állomáshoz közel fekvő, jókárban levő hat és fél kath. hold szőlő nagy épületekkel és teljes felszereléssel sürgősen eladó. — Bővebbet Schmidt Ferenc mézárónál Világos. 2564

UJMIKALAKÁN kétszobás, konyhás új ház minden elfogadható ártért sürgősen eladó. Első-ucca balra 15. szám. 2596

VIZIMALOM két járatú, a volt Nádorcsatornán bérbe vagy eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 2580

ÜZLETEK.

KIADÓ gyárhelyiségnek vagy raktárnak 30 méter hosszú, 5 méter széles cementezett helyiség irodával. Erővilági és világítási villany bevezetve. Calea Radnei 25. 10419

Őn is tudja, hogy
 minőségű Coventry Royal, Göröcke, Dürkopp, Waffrad és Puch kerékpárokat vehet
részletfizetésre
HAMMER VILMOS

szokás üzletében Arad, Piata Avram Iancu 5-6. (Szabadfűtár)

Legjobb és legolcsóbb ásványvíz a
Lippafüredi „APOLLO”

gyógy- és borvíz. Kérje mindenütt. Városi és megyei főterakat!

Merkler és Weiner
 fűszer- csomag- és terményüzlet Arad, Str. Mărășești No. 12 (volt Kossuth-ucca.) 2431

Csake hó 17-ig

Üzlet megszűnése miatt a raktáron lévő **üveg és porcellán áruk** mélyen leszállított áron adatnak el.
Menzernél Bényi-t. 37.

80 lej

100 kgr. gyertyán hulladék tűzifa

STIASZNY 2578
 kaptafagyárában Arad,
 Dna Balassa (Purgly Lajosné-u.) 121.

Volt Révay-ucca 17. számú

adómentes, teljesen modern uri magánház, 4 parkettás szoba, elő, fürdő, cseledszobás, átvehető lakással, parkirozott udvarral alkalmi áron eladó.

Eladással kizárólagos megbízottam Urannal ingatlanforgalmi iroda, Arad, főpostával szemben. 16157

EXTRAS DIN LICITATIE PUBLICĂ.

La recercarea firmei „Idet” din Arad, se vor vinde prin licitație publică, care se va ține la 23. Mai 1927, la orele (4) a.m. a.m. și cu intervenția notarului public Dr. Eugen Beles Arad, Strada Brătianu No. 2, în sarcina, riscul și cheltuielile debitoarelor tardive „Nava” din Arad, 14 baluri 1700 kilograme lână tăbăcără ceaușe, cu prețuri de strigare de 90.000 lei, aceluși care va oferi mai mult, eventual și sub prețul de strigare.

Amatorii au să depună 10% ca vadiu a prețului de strigare și după adjudicare trebuie să plătească imediat prețul de cumpărare cu taxele fiscale cuvenite.

Marfa se poate vedea în fiecare zi de lucru în magazia firmei „Idet” Arad, Calea Radnei No. 2, iar condițiile de licitație sunt depuse în biroul notarial public sus amintit.

Arad, în 13. Mai 1927. 2877

MINISTERUL JUSTITIEI COMISIUNEA DE NATURALIZĂRI.

Conform art. 23 din legea privitoare la dobândirea și pierderea naționalității române, se publică următoarea cerere de naturalizare, spre știința aceluși care ar voi să facă vreo întîmpinare, potrivit dispozițiunilor art. 23 din zisa lege.

Domnule Președinte!

Subsemnatul Dr. Carol Kärzer medic dentist, domiciliat în orașul Arad, Str. Eminescu No. 24, am onoare a vă depun, alăturat toate actele cerute de lege pentru dobândirea naționalității române și vă rog să binevoiți a-mi acorda cetățenia română în condițiile legii, dispunând în același timp să-mi se elibereze un certificat de vedetă, că am făcut această cerere. Totodată voi alătura la prezenta și o copie imbrătată de lei 50 după înregistrarea actelor.

Cu toate stima
 Dr. Carol Kärzer. 2586